

қазан 22
октябрь

Дефектология

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК, ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖУРНАЛ

ЖУРНАЛЫМЫЗДЫҢ САНЫ

**АТЫРАУ ОБЛЫСТЫҚ БЕҒИ БЕРУ БАСҚАРМАСЫНЫҢ
«ОБЫСТЫҚ АРНАЙЫ МЕКТЕП-ИНТЕРНАТЫ»**

ұжымына арналады

**МАҚСАТЫМЫЗ – ЕРЕКШЕ БІЛІМ АЛУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ
ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ҰЛТТЫҚ,
АДАМЗАТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТЫП ТӘРБИЕЛЕУ.**

№10(147)

2022

2008 жылдан бастап
ай сайын қазақ және орыс
тілдерінде шығады

Дефектология

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК, ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖУРНАЛ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-
ӘДІСТЕМЕЛІК,
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-
ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖУРНАЛ

ДЕФЕКТОЛОГИЯ
№ 10, 2022
КАЗАН

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-
МЕТОДИЧЕСКИЙ, ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2008 жылдың қаңтар айынан шыға
бастады

Құрылтайшы
«Жан Нұры» психологиялық кеңес беру
орталығы» ЖШС

ҚР Мәдениет және ақпарат
министрлігінің № 10189-Ж куәлігі
11.06.2009 ж. берілген.
Алғашқы есепке қою мерзімі мен нөмірі
№ 8719-Ж куәлігі 16.10.2007 ж.

Жазылу индексі – 74079
Учредитель
ТОО «Жан Нұры» психологиялық кеңес
беру орталығы»

Журнал зарегистрирован в Министерстве
Республики Казахстан,
Свидетельство № 10189-Ж
от 11.06.2009 ж.

Номер и дата первичной постановки на учет
№8719-Ж от 16.10.2007 г.

Подписной индекс: 74079
Бас редактор
Главный редактор
Жанар Нұрсейтова

ДЕФЕКТОЛОГИЯ
№10, 2022
ОКТЯБРЬ

Біздің тұрағымыз:
Алматы қаласы, Гоголь көшесі, 86.
(Наурызбай батыр қиылысы).
«Қазақстан жолдары» бизнес орталығы, 331
кабинет.
Тел.: + 7707 114 97 97
Эл. пошта: defektolog2009@mail.ru

Наш адрес:
050054, город Алматы, ул. Гоголь, 86.
(Наурызбай батыр).
Бизнес центр «Қазақстан жолдары»,
кабинет 331.
Тел. + 7 707 114 97 97
Эл. почта: defektolog2009@mail.ru

МАЗМҰНЫ – СОДЕРЖАНИЕ

ТУЛЕПОВА Л.Ж. Көру қабілеті бұзылған балаларды оқытудағы инновациялық технологиялар.....	2
ЗАЙДОЛЛА С.Б. Жануарлардың кимылдарын, жүрістерін имитациялау	4
ГАЛИЕВА Б.К. Білім алушылардың экологиялық құзіреттілігін қалыптастыру	6
ИСАЕВА А. М. Оқушылардың психологиялық танымдық дамуында литотерапияның тиімділігі»	7
ЕЛТАЕВА Г.М. Психикалық дамуы тежелген балалармен жұмыс жүргізу әдістері	8
НЕРЕНОВА Э.Ч. Транспорт . Виды транспорта. Звук и буква Т.....	10
ТУЛЕПОВА Ж.Ж. Ашық және тұйық буын	14
АМАНҒАЛИЕВА Ф.Ж. Түсті қабылдау	16
БАЛАПАНОВА А.Б. «Қыстайтын құстар». [Рр] дыбысын кою, буында, сөзде машықтандыру.....	19
ИСАБАЕВА Ұ.Қ. [К-Г] дыбыстарын ажырату, буында, сөзде машықтандыру.	20
БЕРДІҒАЛИЕВА А.Е. Жасанды ортадағы менің қауіпсіздігім.....	22
ХИСИНА Г.И. «Аңқау арыстан». Ертергісі	26
БАҒЫТЖАНОВА М.Б Қазақтың бас ақыны Бала Абай. Мұхтар Әуезов.....	30
МОМЫНОВА Ж.Т. Негізгі және туынды етістік.....	34
АМАНОВА М.Н. Отаным. Буын.....	37
Авторлар туралы мәлімет Сведения об авторах	40

КӨРУ ҚАБІЛЕТІ БҰЗЫЛҒАН БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

ТУЛЕПОВА Л.Ж.

Қазақстан халқына Жолдауында Президент Қ. К. Тоқаев 2022 жыл- балалар жылы: - » «Бұл ұрандар мен мерекелік іс-шаралар туралы емес, ең алдымен, балаларды қорғау мақсатында денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру саласындағы билік органдары тарапынан нақты шаралар туралы. Өскемен ұрпақтың үйлесімді дамуы мен бақытты балалық шағы – біздің жалпыұлттық міндетіміз; - маңызды мәселе-мүмкіндігі шектеулі жандарға барынша қолайлы жағдай жасау», - деп атап өтті.

Көру қабілеті бұзылған балаларға білім беру жүйесін жетілдіру толыққанды білім алу үшін әрбір баланы оқытудың, тәрбиелеудің және дамытудың оңтайлы жағдайларын уақтылы қамтамасыз етуге бағытталған айналы білім беру мекемелерінің жұмыс тәжірибесіне ғылым негіздерін пәндік оқытудың түзету бағытын енгізуді талап етеді.

Тифлопедагогтардың зерттеулерінде мақсатты түзету-педагогикалық жұмыс, көру кемістігімен байланысты балалардың дамуындағы функционалдық кемшіліктерді жеңе алатындығы айқын көрсетілген (Л.П. Григорьева, в. з. Денискина, м. и. Земцова, в. з. Кантор, Ю. А. Кулагин, А. Г. Литвак, г. в. Никулина, Л.И.Плакшина, л. и. Солнцева, Б. К. Тупоногов, В. А. Феоклистова және т. б.).

Жалпы білім беру процесінің түзету бағыты ерекше әлеуметтік және педагогикалық маңызға ие, ол қазіргі жағдайда визуалды кемістігі бар балаларды оқытудың жаңа өзіндік әдістері мен технологияларын әзірлеуді талап ететін айналы білім берудің өзгермелі, тұлғаға бағытталған моделі негізінде құрылуы керек.

Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өз Жолдауында бәсекеге қабілетті ел болу үшін инновацияларға деген сұранысты ынталандыру қажеттігіне баса назар аударады.

Инновация - (латын тілінен аударғанда «innovation» - инновация, өзгеріс, жаңару) жүйені бір күйден екінші күйге өзгертуді тудыратын жаңа элементтерді енгізу ортасына енгізетін мақсатты өзгеріспен жаңасын жасау, игеру, пайдалану және тарату жөніндегі қызмет. (Қазіргі шет тілдерінің сөздігі)

Инновациялық технологиялар-бұл білім беру жүйесі үшін жаңа компонентті өндіру (өнертабыс).

Білім берудегі инновациялық технологиялар-бұл сапалы басқа принциптерге, құралдарға, әдістер мен технологияларға негізделген жаңашыл білім беруге қол жеткізуге мүмкіндік беретін білім беру процесін ұйымдастыру:

- * білімнің максималды көлемін игеру;
- * жоғары шығармашылық белсенділік;
- * практикалық дағдылар мен дағдылардың кең ауқымы.

Инновациялық технологиялардың мақсаты-өзінің оқу-танымдық қызметін дербес құруға және түзетуге қабілетті оқушы, белсенді, шығармашылық тұлғаны қалыптастыру.

Біз қазіргі қоғамда өте маңызды дағдыларды дамытуымыз керек:

- * өз іс-әрекетінің жоспарын құра білу және оны ұстану;
- * өз міндетін шешу үшін қажетті ресурстарды (соның ішінде - ақпараттық) таба білу;
- * ақпаратты алу және беру, өз жұмысының сапалы, ұтымды, тиімді нәтижесін ұсыну;
- * инновациялық технологияларды қолдана білу.

Инновациялық технологиялар мыналарды қамтиды:

- оқу еңбегіне ынталандыру деңгейін арттыру.
- білім алушыларды тұрақты күрделі қызметке қосу негізінде олардың дамуының жоғары деңгейін қалыптастыру.
- мұғалімнің белсенді қолдауы.
- үнемі қайталау, білімді жүйелеу мұғаліммен бірге сөйлеу, - жетекші рөл-мейірімді атмосфераны қалыптастыру, әр оқушыға жеке көзқарас арқылы ілімге оң көзқарас қалыптастыру.
- * когнитивті ойлау схемасын құру.

Көру баланың өмірінде ерекше орын алады. Ол оған сыртқы әлем туралы ақпараттың 80% - дан астамын қабылдауды және адам қызметінің көптеген түрлерін орындауды қамтамасыз етеді. Сондықтан оның білместігі де бала мен қоршаған орта арасындағы ақпарат алмасудың айтарлықтай шектелуіне әкелуі мүмкін. Іс жүзінде бұл өмірлік мүмкіндіктердің белгілі бір шектеулеріне әкеледі, атап айтқанда:

- * объектілерді табу және тану, олардың сенсорлық белгілерін бағалау;
- * естіген сөздерді объектілердің нақты бейнелерімен байланыстыру;
- * объектілер мен байланыс құбылыстары мен қатынастар арасында ориенту;
- * еркін қозғалу;
- * объектілердің орналасқан жерін және олардың кеңістіктегі қозғалыс бағытын анықтау;
- * жекелеген қызмет түрлерінің (пәндік, ойын, оқу, еңбек, тұрмыстық)тәсілдері мен операцияларын меңгеру;
- * эмоционалды күйлерді білдіру;
- * әлеуметтік мінез-құлыққа еліктеу;
- * байланыс құралдарын меңгеру;
- * әлеуметтік рөлдерді орындау.

Осы шектеулерге байланысты ақпараттың жетіспеушілігі көру қабілеті бұзылған баланың созылмалы психикалық күйзелісін, мазасыздықтың жоғарыла-

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

ГАЛИЕВА Б.К.

Бүгінгі таңда білім беру саласын жеке тұлғаны дамытуға бағыттау, оқыту мазмұнының құрылымына жаңаша қарауды талап етеді.

Күтілетін нәтижеге бағытталған жаңа білім беру жүйесі білім беру мазмұнын меңгеру үрдісінде оқушылардың құзіреттіліктері мен өмірлік дағдыларының қалыптасуын, оларды әлеуметтендіруді қамтамасыз етеді. Нәтижеге бағытталған білім беру жүйесінің сапалық критеріі ретінде білім алушылардың құзіреттілігі қарастырылады.

Осыған байланысты білім беру нәтижелерін айқындайтын түйінді құзіреттіліктер қатарында білім алушылардың қатарында экологиялық құзіреттілігінің қалыптасуы маңызды. Көптеген ғалымдардың анықтамасы бойынша экологиялық құзіреттілікті білім алушылардың жүйеленген экологиялық білім, білік дағдылары мен іс-әрекет тәжірибесін экологиялық мәселелерді өз бетінше шешуде қолдану мүмкіндігі деп анықтайды (С.В.Алексеев, А.Н.Захлебный, Д.С.Ермаков, т.б.)

Оқушылардың экологиялық құзіреттілігі барлық жаратылыстану пәндерінің мазмұнын меңгеру барысында қалыптасады. Дегенмен, экологиялық құзіреттіліктің негізін «Биология» оқу пәнінің мазмұнында қарастырылатын «тіршіліктің құрылымдық деңгейлері», «биологиялық жүйелер», «қоршаған ортаның экологиялық факторлары», «жүйелердің өзіндік реттелуі», «бейімделу» т.б жалпы биологиялық түсініктердің негізінде қалыптасатын экологиялық ұғымдар, теориялар мен заңдылықтар құрайды.

Адам антропогендік әрекеттерінің әсерінен сыртқы орта параметрлері күйінің (физикалық, химиялық) өзгеруі тірі ағзалардың тіршілік ортасын өзгертеді, бірінші кезекте адам денсаулығына қауіп төндіреді. Антропогендік факторлардың тікелей немесе жанама әрекеттері тіршіліктің әр түрлі деңгейлеріндегі биологиялық жүйелердің өзгеруіне соқтырады. Соңғы уақыттарда техногенді сипаттағы зиянды заттармен биосфераның глобалды ластануы байқалады. Тірі ағзалар мен адам денсаулығына ең қауіптілеріне ксенобиотиктер-радионуклидтер, ауыр металдар қосылыстары, органикалық қосылыстар (ДДТ, инсектицидтер, гербицидтер, пестицидтер), дәрілік және косметикалық заттар, күкірт пен көміртегінің диоксидтері, нитраттар, нитриттер, тағамдық зиянды қоспалар т.б. жатады. Олар тірі ағзалардың, сонымен қатар адамның генетикалық құрылымын өзгертіп, мутациялардың немесе түрлі аурулардың пайда болуына себеп болады. Сонымен қатар тірі ағзалардың қызметіне физикалық факторларда, мысалы, температура, қысым, гравитация, геомагниттік өріс, иондаушы сәулелер, лазер т.б. зиянды әсер етеді.

Адамдарда кездесетін кейбір патологиялық аурулардың таралуына экологиялық факторлар әсер ететіні анықталған. Мысалы жүйке, қан айналыс жүйесінің, ас қорыту мүшелерінің патологиясына ішетін су сапасының төмендігі, атмосфераның ауыр металдар мен мұнай өнімдері буы мен ластануы едәуір әсер ететіні анықталды. Қатерлі ісік ауруларының 75-80%-і химиялық заттардың (асбест, полициклді көмірсулар, ауыр металдар) әсерінен пайда болады. Аяқ-қолдарының дамуы тежелген, мүше-

лері жетілмеген сәбилердің тууы, өлі туу мен төтеннен іш тастаудың жиілігі қоршаған ортаның радиациялық және химиялық ластануымен және дәрілік препараттарды көп қолданумен байланысты. Олай болса, халықтың денсаулығына экологиялық қауіп-қатерді азайту үшін қоршаған ортаны тазарту бағытындағы нақты істерге шындап кірісу қажет.

Осы аталған экологиялық мәселелерді жаратылыстану пәндерінің, сонымен қатар қоғамдық-гуманитарлық және техникалық пәндердің де мазмұнында қарастыру оқушылардың экологиялық құзіреттілігін қалыптастыруда маңызы зор.

Оқушылардың экологиялық құзіреттілігін қалыптастыру оқытудың әдіс-тәсілдерін тиімді қолдануға байланысты. Педагогикалық технологиялар мен әдістерді таңдау барысында білім беру үрдісінің күтілетін басты нәтижелері-білім, білік дағдылар, құндылықтар негізінде қалыптасатын негізгі түйінді және пәндік құзіреттіліктерге бағытталуы тиіс.

Пәндерді оқыту барысында экологиялық мәселелерді нақты өмірдегі жағдаяттармен тікелей байланыстырып, пәнаралық тұрғыда жан-жақты талдау оқушылардың экологиялық құзіреттілігінің қалыптасуына ықпал етеді. Бұндай нәтижелерге жетуде оқу үрдісін құзіреттілік тұрғыда ұйымдастыру (интерактивті және проблемалық оқыту, жобалық-зерттеушілік әдісі, кейс технологиясы т.б.) өте маңызды.

Оқу-танымдық және өмірдегі нақты әлеуметтік-экологиялық мәселелерді шешу оқушылардың универсалды интеллектуалдық (анализ, синтез, абстрактілеу, болжау, модельдеу, интерпретация т.б.) және практикалық (мәселені анықтау және оны шешудің тиімді жолдарын жоспарлау, мәселенің шешімін талдау т.б.) іс-әрекеттерінің дамуына қосатын үлесі мол.

Білім алушылардың «қоғам-табиғат-адам» жүйесінің диалектикалық байланысын түсінуге неізделген. Ғылыми көзқарастар мен сенімдерін қалыптастыруға, табиғат пен қоғамның тұрақты дамуына, қоршаған ортаны қорғауға, салауаттылық өмір салтын қалыптастыруға, интеллектуалдық және практикалық дағдылар жүйесін жетілдіруге бағытталған экологиялық құзіреттілік күтілетін нәтижелер жүйесінде түйінді құзіреттіліктер қатарында орын алуы тиіс.

Осы мәселелерге оқушылардың назарын аудару, қоршаған ортаға сауатты қарым-қатынас дағдыларына үйрету, оны жақсарту жолында аз да болса әрекет жасауға дағдыландыру-оқыту жүйесіндегі кезекті міндеттердің бірі. Білім алушылардың экологиялық құзіреттілігін нәтижелі қалыптастыру оқу-танымдық үрдісін құзіреттілік тұрғыда ұйымдастыру және білім мазмұнын жетілдірудің маңызды әдіснамалық ұстанымы-интеграциялау негізінде жүзеге асады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. С.В.Алексеев. Экология. СПб, СМНОПРЕСС, 1997
2. Л.У.Әбшенова, Б.Зайрова. Адам экологиясы, денсаулығы және өмірлік дағдылары, Алматы-2010.

«ОҚУШЫЛАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТАНЫМДЫҚ ДАМУЫНДА ЛИТОТЕРАПИЯНЫҢ ТИІМДІЛІГІ»

ИСАЕВА А. М.

Қазіргі таңда білім беру процесінде дәстүрлі әдістер мен қатар дәстүрден тыс жаңа әдістерді тиімді қолдану уақыт талабы. Заман талабына сай пайда болған жаңа технологиялардың бірі-Литотерапия.

Литотерапияда Lithos-«тас» therapeia-«емдеу»/ табиғи минералды заттарды, тастарды қолдану арқылы адамның ағзасы мен санасына жағымды әсер ету жүзеге асырылады. Балалармен жұмыс жасау барысында олардың тастармен ерекше ықыласпен жұмыстанатындығын байқадым. Олар тастарды ұстайды, орындарын ауыстырады, жинайды, түрлі бейнелер құрайды. т.с.с.

Оқушыларға литотерапия технологиясын қолдану заман талабы, әрі оң нәтижеге қол жеткізудің тиімді әдісі.

Литотерапия сіздің сезімдеріңізді жеткізуге жағымды эмоцияларды дамытуға, бұлшықет-артикуляциялық және кинестетикалық сезімдерді, түс бірлестіктерін қабылдауға және талдауға, моториканы, визуалды, кеңістікті қабылдау мен қиялды, есте сақтау мен ойлауды дамытуға үлкен мүмкіндік береді.

Қолдарындағы тегіс тастарды сұрыптай отырып, балалар тынышталып, тепе-теңдік сезіміне ие болады, ал өрнектерге тастар салып олардан мозайка мен әшекейлер жасауға оларға әлемді тануға, өз ойларын білдіруге және логикалық тізбектер құруға үйретеді. Қиыршық тастармен ойнау балаларға мазасыздықты азайтуға көмектеседі. Балалар неғұрлым білімді ересектермен және қатарластарымен қуана-қуана байланыс жасауға асығатын болады. Тас бала үшін қарым-қатынас жағдайында психологиялық қорғаныс құралы болып табылады.

Литотерапияның мақсаты: оқушылардың қиялын арттырады, зейінін тұрақтандырады, ұсақ қол моторикасын дамытады, жалпы көңіл-күйді тыныштандырады, жағымды психологиялық ахуал орнатады.

Тақырыптың өзектілігі :

Түсті нәзік сезіну және оны сипаттайтын сөздік қорларын дамыту, тұрақтандыру психикалық процесстер, эмоционалды және дене күйзелістерін жою, шамадан тыс белсенділіктерін бәсеңдету, психологиялық танымдық қабілеттерін арттыру.

Күтілетін нәтиже:

Психологиялық танымдық қабілеттерінің жоғарлауы, балалардың психологиялық жағдайындағы жағымды өзгерістер, әлемнің позитивті көрінісі және «Мен» бейнесі, ішкі ресустарды білу, эмоционалды мазасыздық пен агрессивтіліктің төмендеуі өзін-өзі бағалаудың биіктеуі.

Тастармен жұмыс жүргізу техникасы.

Неге тастар? Тастар балаларға ұнайды, олар әдемі, әрі қызықты, тастарды ұстағанда балалар өздерін жақсы сезінеді.

Тастар әртүрлі болады, олармен ойнайды, ойнап отырып, балалар ұсақ қол моторикасын дамытады және қиял қабілеттері жетіліп, сөздік қорлары көбейеді. Тастармен ойнағанда табиғатпен байланысты сезеді, өздерін теңіз-де, тауда жүргендей сезімде болады. Сондықтан осындай

дәстүрден тыс әдістерді қолданып жұмыс жасағанда балалардың психологиялық танымдық қабілеттері артады.

Тастардың көптеген түрлері бар. Солардың бірі-«Марблс» тастары.

«Марблс» тастары мыңдаған жыл бұрын ежелгі адамдар ойнаған балшық шарлардың ұрпақтары.

«Марблс» тастарды аудармада-«Мәрмәр» дегенді білдіреді.

«Марблс» тастары өте әдемі, мөлдір, тегіс, түрлі пішінде, әртүрлі түсте болады. Бұл тастармен жұмыс жасағанда баланың физикалық және ақыл ойын, тактильді сезім, ұсақ моторикасы дамиды, бала «Марблс» тастармен ойнағанда ұсақ моторикаға жауап беретін бас миының қабығының аймағы үнемі қозғалыста болады, салдарынан баланың сөйлеу тілі дамиды, сөздік қоры артады. Тастармен ойнап отырып, бала дамиды. «Марблс» тастарды қолдану-балаларға қызықты оқытудың дәстүрлі есем тәсілдерінің бірі. Ойын барысында бала босайды, эмоциялық күш алады, түрлі дағдыларды үйренеді. Әдемі, дұрыс, сауатты, сөйлеу дағдысын ойын жағдайларында қалыптастыру оңай. Балаларда «Марблс» тастарымен ойнап отырып, есте сақтау, ойлау, сөйлеу, назар, қиял дамиды.

«Тастарды тауып ал» әдісі.

«Марблс» тастарын суға салып, «Су» терапиясын қолдану арқылы баламен «тастарды тауып ал» әдісін өткіздім бұл әдіс оқушының назарын дамытты, агрессиясын бәсеңдетті, мазасыздығын жойды, зейінін тұрақтандырды, сонымен қатар мен бұл әдісті мектепке алғаш келген мектеп алды даярлық сыныбының оқушысымен жұмыс жүргізгенде қолдандым, өте ыңғайлы, нәтижелі әдіс болды.

Литотерапия оқушылардың психологиялық танымдық қабілеттерін дамытуда маңыздылығы оразан зор.

«Өз тасыңды тап» әдісі.

Мақсаты: оқушылардың қабылдау қабілеттерін дамыту.

Үстел үстіне бірнеше тастарды шығарып, мектепалды даярлық сыныбының оқушысына көрсетеміз де, өзіне ұнаған бір тасты алуын өтінеміз және сол тасқа мұқият қарап алуын ұсынамыз. Содан соң тастарды араластырып сиқырлы қапқа саламыз. Оқушыға қайтадан қаптан тастарды шығарамыз да 1 минут уақыт ішінде өз тасын тауып алуын сұраймыз.

«Тастарды салыстыр» әдісі.

Мақсаты: оқушылардың заттарды өзара салыстыру тәсілдерін меңгеру деңгейлерін анықтау, зейінін тұрақтандыру.

Сіз тасыңызға тағы бір мұқият қараңыз. Ол неге ұқсайды? Сіз оны неге айналдыра аласыз? Тасты қолына алған баладан сұраймыз, тас салқын ба? әлде жылы ма? Жұмсақ па? Қатты ма? Үлкен бе? Кішкентай ма? Тегіс пе? Бұдырма?

Енді өз тасыңмен көршінің тасын бір-біріне соғып қарашы, қандай дыбыс естідің? Қандай дыбысқа ұқсады. Енді осы екі тастың айырмашылығын айтып берші. Үстел

үстіне екі тасты қойда өзара айырмашылықтарын сипаттап көрші. Өзгешелік байқадың ба?

«Бір сөзбен ата» әдісі.

Максаты: Оқушылардың бейнелі-кисынды ойлауын дамыту, сөздік қорларын кеңейту, тіл байлығын арттыру.

Таудың ұсақ тастарына жемістің, көкөністің, жабайы жануарлардың, үй жануарларының, жәндіктердің, жихаздардың, тағамдардың, ыдыстардың, ойыншықтардың, оқу құралдардың, гүлдердің суреттерін арнайы жапсырамызда, балаға ұсынамыз. Содан кейін баладан сұраймыз маған түлкі, қасқыр, аю, арыстанды көрсетші және осыларды «Бір сөзбен қалай атаймыз» деп тапсырманы жас ерекшелігіне қарай күрделендіріп отырамыз. Сонымен қатар дәл осы тастармен «Артық затты тап» әдісін жүргізуге де болады.

Литотерапия оқушылардың психологиялық танымдық қабілеттерін арттырады, тастармен тікелей байланыс оқушының адамгершілік сезімдерін қалыптастыруға үлкен әсер етті, нәтижесінде мектепте осы әдісті қолдана отырып, оқушыларда коммуникативті дағдыларды дамытуға, бұлшықет кернеуін жеңілдетуге және эмоционалды жеке бұзылыстар көрінісінің ауырлығын төмендетуге болады.

ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫ ТЕЖЕЛГЕН БАЛАЛАРМЕН ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУ ӘДІСТЕРІ

ЕЛТАЕВА Г.М.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға қатысты мемлекетіміздің алдында тұрған негізгі мәселелердің бірі оларды қоғамдық өмірге дайындау, әлеуметтік бейімдеу, жан-жақты дамуларына көмек көрсету, әлеуметтік өмір шеңберде тең құқылы тіршілік ете алуларына жағдай жасау. 2002 жылы қабылданған Қазақстан Республикасының «Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету туралы» Заңына сәйкес даму және денсаулық мүмкіндіктері шектеулі балалар білім алуға және шығармашылық, дүниетанымдық мәдениеттерін дамытуға тең құқылы.

Психикалық дамуы тежелген балалар дегеніміз - оқу бағдарламасын меңгеруде қиындықтарға кездесетін үлгермеуші балалар. Мұндай балалар білімі мен дағдыларына, тұлғалық жетімділігіне мінез-құлқына байланысты мектепте оқуды бастауға дайын емес. Олар оқуда көп қиыншылықтар көреді: мектепте орнатылған тәртіп нормаларын сақтау оларға аса қиын. Оқудағы қиыншылықтар олардың жүйке жүйесінің әлсіреуінен тереңдей түседі - жүйкесі тозып, соның салдарынан олар тез шаршайды, жұмысқа қабілеті төмендейді, бастаған жұмысын аяқтамайды. Бұл балалардың оқу үлгерімі ерекшеліктеріне келетін болсақ, бұл балалардың оқуға үлгермеушілігі 1-сыныптан бастап көріне бастайды. Бірақ анық белгілері 2-3 сыныпта белгілі болады. Психикалық дамуының негізгі бұзылыстары интеллектуалды даму деңгейі, яғни, зейіні, есте сақтауы, ойлауы, кеңістікті бағдарлауы төмен болып келеді. Осы себептерге байланысты психикасы дамуы тежелген балалардың оқу үлгерімі төмен болады. Бұл балалардың оқуға

Литотерапия - бұл әртүрлі тастардың жаңа комбинациялары. Бұл өте қызықты және шығармашылық іс-әрекет.

Сонымен оқушылардың агрессивтілігін бәсеңдетуде қолданылған түрлі әдістер мектепте педагогтар мен оқушылардың біріккен әрекеттерінде түзету-думыту саласында қызықты, алуан түрлі, әрі тиімді. Оқушының агрессиясын бәсеңдетуде литотерапияны қолданғанда нәтиже оң болды. Атап айтқанда «Тастарды тауып ал» әдісінің үлесі зор. Сонымен қатар оқушылардың зейінін тұрақтандыруда «Тастарды салыстыр» әдісі нәтижелі болды. Оқушылардың танымдық қабілеттерін дамытуда септігін тигізген бірден-бір әдіс «Бір сөзбен ата», «Кеңістік көріністері» «Тастарға сурет саламыз» әдісі оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытты және ұялшақ оқушылар ортаға еніп, өз ойларын айтуға көмектескен ең қолайлы әдіс болды.

Мемлекетіміздің әрбір азаматы-ұлттық құндылықтарымыз, әр бала еліміздің ертені екенін ескерсек сапалы білім беріп, азамат болып қалыптасуына жағдай жасау біздің міндетіміз.

Үлгермеушілігі 7-8 жастан анық байқалады. Оның негізгі белгілері: сабаққа белсенділігі болмайды, берілген тапсырмаларды үлкендердің көмегінен дұрыс орындай алмайды, сыныптастарымен аз араласады, өз ойын ашық айта алмайды, оқу мен жазу, есептеулерде көп қателер жібереді, тез шаршағыш, зейіні тұрақсыз болады. Психикалық дамуы тежелген балалардың тіл байлығы әдеттегі балаларға қарағанда 20-30% төмен деңгейде. Психикалық дамуы тежелген балаларда арнайы оқытусыз сөздік белсенділік пайда болмайды, айналасындағы адамдар сөзге дейінгі қатынас түрлері де қалыптаспайды, заттық іс-әрекет дамымайды. ПДТ балалар тез шаршайды, кейде бастаған іс-әрекетін орындаудан бас тартады. ПДТ эмоционалды ерікті ісінде баяу жетілуінде, сондай-ақ интеллектуалды жеткіліксіздіктен дамиды. Психикалық дамуы тежелген балалармен жүргізілетін түзете дамыту жұмыстарының түрлері көп. Психикасының дамуы тежелген балалардың ұсақ қол қимылдарын дамыту, тіл байлығын байыту, сонымен бірге баланың логикалық ойлау, есте сақтау, қабылдау қабілеттерін дамыту мақсатында көптеген ойын түрлерін сабақтарда пайдалануға болады.

Психологиялық-педагогикалық түзету жұмыстарын жүргізудің принциптері төмендегідей:

- ✓ баланың жеке тұлғалық ерекшеліктерін анықтау;
- ✓ шаршап кетпеуін қадағалау;
- ✓ оқу әрекетін ойын түрінде ұйымдастыру, кеңістікті бағдарлауын дамыту;
- ✓ ертеңгілік ойын түрлеріне қатыстыру;
- ✓ ойын дағдыларын оқу әрекетіне аудару;
- ✓ арнайы әдістемелермен оқытуды ұйымдастыру;

✓ жылдық диагностикалық даму деңгейін салыстыру.

Мамандардың оқыту түзету процесінде әдістемелік нұсқауларды дұрыс және жоғары деңгейде ұйымдастыруына байланысты психикалық дамуы тежелген балаларды өз жасындағы балалардың даму деңгейіне жеткізуге болады.

А.С.Макаренко өз тәжірибесінде ойынның ролін былай тұжырымдаған: «Кез-келген баланың бойында ойынға деген қызығушылық, ынта-жігер болады, міне, осыны қанағаттандырып отыру керек. Бала өмірі – ойын арқылы дамиды» – деген.

Міне, сондықтан да психикалық дамуы тежелген балаларды жеке тұлға ретінде жан-жақты тәрбиелеуде және сөйлеу тілін қалыптастыруда әр түрлі ойын түрлерін ұйымдастырудың маңызы өте зор.

1) балалардың ойлау әрекетін дамыту және әрі қарай байыту;

2) белгілі ойын түрлерін әрі қарай кеңейту;

3) Ойынды балалардың жалпы және тілдік қатынасын қалыптастырудағы түзету құралы ретінде пайдалану міндеттері тұрады;

Психикалық дамуы тежелген балалармен ойынды ұйымдастыру кезінде олардың ойын әрекетінің бір жақтылығын, бір-біріне қарап еліктеп орындайтындығын, сонымен бірге қимыл-қозғалыс ойыны кезінде ойынның бір кейіпкерінен екінші кейіпкеріне өту кезіндегі қиыншылықтарын ескеру қажет.

Ойын баланың ойлау қабілеті мен сөздік қорын дамытуға, түрлі дағды мен шеберлікті меңгеруге, қиындықты жеңуге, төзімділікке баулиды. Әр оқу іс-әрекетінде ойынды тиімді пайдалану жаңа тақырыпты баланың жақсы, өз дәрежесінде меңгеруіне әкеледі.

Ойынның бірнеше түрлері бар:

1. «Саусақ ойындары»

- Баланың сенсомоторлы даму жағын қамтамасыз етеді. Ал, мұндай ойындар әсіресе психикалық дамуы жетілмеген балалар үшін өте тиімді. Бұл ойындар баланың ақыл-ойының дамуының негізгі фундаменті болып табылады. Өйткені, ол сипап-сезуді ғана дамытып қоймай, сондай-ақ қабылдау, қозғалыс, ойлау және ұсақ қол моторикасын дамытады. Логопедиялық тәжірибеде көп тараған саусақтарға арналған ойындар - бұл саусақтардың көмегі арқылы қандай да бір ұйақстырылған тапқы, ертегілерді бейнелеу. Саусақтармен ойнау барысында балалар ересектердің қозғалысын қайталайды. Соның нәтижесінде өз қозғалыстарын басқара білу іскерлігін дағдыландырып, іс-әрекеттің бір түріне зейінін шоғырландырады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы құбылыстарды, жануарларды, құстарды бейнелей алады.

2. «Үстел-үсті ойындары»

- Баланың қол моторикасын дамытып қана қоймай, ақыл-ой қабілетін, логикалық ойлау қабілетін ұшқырлауға септігін тигізеді. Логикалық ойлау қабілеті жан-жақты дамиды. Сөздік қарым-қатынасы өрбиді.

3. «Дидактикалық ойындар»

- Логикалық ойлау қабілетімен қатар тіл байлығы, танымдық-сөздік қарым-қатынасы дамиды. Дидактикалық ойындар арнайы мақсатты көздейді және міндетті

шешеді. Сөздік қоры молаяды. Ойын барысында сөйлеу тілін дамыту түзетумен қатар жүргізіліп отырады.

4. «Мазмұнды-желілі ойындар» - көрініс сипатында болады. Онда балалар өздерін қызықтырған адамдардың қарым-қатынасын, түрлі - жағдайларды шығармашылық түрде орындап шығады. Психикалық дамуы тежелген балалардың мазмұнды-рөлдік ойынын дамыту үшін жағдай жасау дегеніміз-олардың әлеуметтік орта туралы көріністерін байыту, көптеген жағдайлардың қатысушысы ету, қызығушылығын арттыру болып табылады.

5. «Сахналау ойындары» - ойын әрекеттері қандай да бір әдеби шығарманың, ертегінің т.б. сюжеті мен мазмұнына шарттас болады.

1.Диалог құрылады

2 Мәнерлі сөйлеуді үйренеді

3 Сөздерді дұрыс айтуға, сөйлем құрап айтуға үйренеді

7. «Қимылды ойындар» ойнау барысында қимыл-қозғалыс белсенділігі артады өзгелермен қарым-қатынас жасай білуді дамытып, жетілдіре түседі. Мұндай өзара қарым-қатынаста іске асатын балалар ынтымақтастығының құндылығы тілдік даму үшін де өте мәнді болып есептеледі. Ойын барысында бір-бірімен араласа келе, балалар бірін-бірі ұғынып, түсініседі, кейде күтпеген, күні бұрын алдын-ала болжап білмеген сөздерді, сөз тіркестері мен фразаларды пайдаланады. Сөйлеу тілі дамиды.

Зерттеуші М.М Кольцова балалардың сөйлеу тілі қол саусақтарының импульсімен байланысты дамитындығын көрсеткен. Соған байланысты психикалық дамуы тежелген балалардың сөйлеу тілін дамыту және түзету ойын тапсырмалары балалардың игеру қиындығына қарай 2 деңгейге бөліп топтастырдым.

I деңгейлік ойындар- саусақ және қол моторикасының қызметін жетілдіретін жеңіл ойындар. Бұл ойындар оқу жылының I жартысында жеңіл, қысқа мазмұнды түрде өткізіледі. Ойын уақыты баланың психикасына әсер етпейтіндей қысқа болғаны абзал.

Мақсаты: Балалардың саусақ, қол қызметтерін жетілдіру. Сөздік қорын молайту. Қимыл-қозғалысын жетілдіру.

Түрлері: дидактикалық ойындар, қимыл-қозғалыс ойындары, саусақ ойындары, үстел-үсті ойындары, мазмұнды ойындар.

II деңгейлік ойындар - орта деңгейлік ойындар. Ойын мазмұны күрделі. Балалардың ақыл-ойы, сөйлеу тілі, есте сақтауының дамуына арналған. Бұл деңгейдің ойындарының қатарына драматизациялы және ұлттық ойындар қосылады. Балалардың мейлінше көбірек сөйлеуіне баса назар аударылады.

Мақсаты: сөйлеу тілін жетілдіру, ақыл-ойын, есте сақтау қабілетін арттыру. Психикалық дамуы тежелуін қалпына келуін жалғастыру. Мұнда ұлттық ойындар мен сахналау ойындары қосылады.

Ойындарды өткізу әдіс-тәсілдері:

- Жеке тапсырма беру
- Сөзді, сөйлемді қайталау
- Сұрақ қою, диалог құру
- Ситуациялы сәт туғызу
- Ойын құралдары, көрнекіліктер арқылы сөз үйрету

- Өздері білетін ойын ережесін айтқызу
- Санамақ айтқызу

Жүргізілген түзету ойындары нәтижесінде уақыт өте балалар сенімсіздіктен арылады, ішкі қысымды жеңе білуге үйренеді, өзін-өзі белгілі ортада ұстау, зейіні тұрақталып, есте сақтау қабілеттері орта деңгейге көтеріледі.

Қорыта келгенде жан-жақты жүргізілген түзету ойындары психикалық дамуы тежелген балаларға жағымды әсері бар. Балалар өз мүмкіншіліктерін пайдалана білуге, бойындағы қабілеттерін көрсетуге, қарым-қатынаста өзін басқара алуға, пікірін білдіруге үйренеді. Бұл

ретте түзету ойындарының ролін және адамның психикалық саулығын сақтау мен нығайтуда маңыздылығы зор. Ойын әдісін «ойын терапиясы» деп қабылдасақ тәрбиеленуші: қарым-қатынасты меңгереді, бойындағы ішкі қысымды жеңуге үйренеді, есте сақтау қабілеті қалпына келеді, қиындықтарды жеңе біледі, «Мен» бейнесі ашылады, таным үрдістері дамиды, өз пікірлерін жеткізе алады, жеке мүмкіншіліктері анықталады, өзін-өзі басқаруды үйренеді, соматикалық жай-күйі түзеледі, ойлау қызметінің белсенділігі дами түседі, дағдыларды меңгереді, қобалжу деңгейі төмендейді, қоғамдық ортаға әлеуметтік бейімделеді.

ТРАНСПОРТ. ВИДЫ ТРАНСПОРТА. ЗВУК И БУКВА Т

НЕРЕНОВА Э.Ч.

Цели обучения, которые достигаются на данном уроке(ссылка на учебную программу)	1.2.9.1 Распознавать образ буквы и сопоставлять его со звуком 1.1.9.1 Выделять звуки в словах и различать их признаки (гласные ударные/безударные; согласные твердые/мягкие, глухие/звонкие) 1.1.9.2 Понимать, что слова состоят из слогов, определять количество и порядок слогов в слове 1.1.9.3 Понимать смысловозначительную роль звука и ударения 1.1.9.1 Выделять звуки в словах и различать их признаки (гласные ударные/безударные; согласные твердые/мягкие, глухие/звонкие) 1.1.9.2 Понимать, что слова состоят из слогов, определять количество и порядок слогов в слове 9.1.2.3.2 поддерживать постоянный запас воздуха для произнесения фраз
Цели урока	Обучающая – планируется, что к окончанию урока учащихся будут знать понятие «Транспорт», иметь представление о роли различных видов транспорта. Закрепить знания детей о звуке и букве «Т». грамотно, четко и точно выражать свои мысли; анализировать и обобщать новую информацию, выделять главное, делать выводы Коррекционно - развивающие – формирование умений характеризовать виды транспорта; объяснять особенности развития различных видов транспорта; Умение находить заданную букву в слове, развивать умение говорить слова на заданную букву и звук Воспитательные – содействовать воспитанию положительного отношения к получению знаний и формированию коммуникативных навыков общения. Задачи: изучить понятие «транспорт», особенности транспортной системы; • способствовать формированию умений характеризовать виды транспорта; содействовать развитию умений • грамотно, четко и точно выражать свои мысли; анализировать и обобщать новую информацию, выделять главное, делать выводы; показывать на карте географические объекты; содействовать формированию умений работать в группе, уметь слушать и участвовать в диалоге • Методы обучения: - объяснительно-иллюстративный, репродуктивный, частично-поисковый метод, исследовательский методы. Формы организации деятельности на уроке: индивидуальная, групповая, фронтальная
Критерий успеха	Умеют делить транспорт по назначению и способу передвижения
Привитие ценностей	Слушать внимательно учителя, правильно сидеть за партой обучение в течении жизни, коммуникабельность, уважение
Межпредметные связи	Ознакомление с окружающим миром, Обучение грамоте

Ход урока				
Этапы урока	Деятельность педагога	Деятельность ученика	Оценивание	Ресурсы
Создание положительной психологической атмосферы 2 мин.	Давайте поздороваемся ребята!- Здравствуйте! «От сердца к сердцу» Учащиеся встают в круг держат в руках воздушные шарик сердцевидной формы произносят слова пожелания друг другу и запускают шары Как у Вас дела ,как настроение? Какое время года сейчас? Какой месяц ,число? Какая сегодня погода за окном? Молодцы! Какой сегодня день недели?	Отвечают на вопросы Увлечённо участвуют в процессе пожелания друг другу теплых слов и напутствий	Молодцы ! Вы активно участвуете Умнички! Вознаграждение смайликами	Смайлики шарики
Раскрытие темы урока 2 мин.	Ребята. Я вам загадаю загадку на смекалку, если угадаете сможете узнать тему нашего урока Дом по улице идёт, На работу всех везёт. Не на курьих тонких ножках, А в резиновых сапожках. (Автобус) ***** У него два колеса и седло на раме Две педали есть внизу Крутишь на педали (велосипед) ***** Лети птица-небылица, а внутри народ с идет, меж собой говорит. Что это? (Самолет) ***** По шоссе шуршат их шины, мчатся бешено ... (Машины) - Ребята, кто догадался о чем мы сегодня будем говорить?	Учащиеся с интересом разгадывают загадки	Супер !!! Молодцы какие разгадали все загадки ,Как мы все это можем назвать одним словом Правильно - Транспорт	Слайд на интерактивной доске Картинки различных видов транспорта
Работа над речевым дыханием 2 мин.	А теперь давайте раздуем паруса и приведем в движение парусные лодки Учащимся предоставляется лотки с водой и парусные лодочки Дети дуют на паруса и выполняют дыхательные упражнения	Учащиеся увлеченно и с восторгом задувают паруса и одновременно выполняют дыхательные упражнения т соревнуются друг с другом	Следить за правильностью выполнения Проконтролировать глубину вдоха и выдоха	Лоток с водой парусные лодочки
Артикуляционные упражнения 2 мин.	Объяснение и показ артикуляционных упражнений. «Лошадка», « Качели», «Вкусное варенье» Выполнять вместе с детьми. Проконтролировать правильность выполнения упражнений	Выполняют артикуляционные упражнения вместе с учителем	Молодеец! Замечательно! Хорошо! Умничка!	Слайд с изображением артик. Упражнения Рисунки

				
Объяснение новой темы 10мин	Познакомить учащихся с историей возникновения транспорта Закрепить и расширить понятие о транспорте, о видах и классификацию, по назначению, по способу передвижения Закрепить знания о пешеходе и о светофоре Дидактическая игра «4 лишний»	Работает по слайдам по картинкам повторяет за учителем	Поощрение за активное участие на уроке	Слайд Картинки Дорожные знаки Стоящий светофор
Физ. Минутка 2мин	Под веселую музыку ученики выполняют танцевальные движения. Вместе с учителем последовательно с головы вниз до ног	Ученики выполняют физ минутку	Молодец! Замечательно! Хорошо! Умничка!	
Развитие фонематического слуха 10мин	Учить различать звук «т» в слове Развивать фонематический слух нахождение местоположения звука в слове. Группировать слова в группы в зависимости от расположения звука в слове, в начале, в середине, в конце слова Различать местоположение звука «т»: Слушай! Повторяй! Трактор,тыква, стол, торт, ветка,тетрадь цветы,кот,труба,тарелка, туча,компьютер,утюг, ракета,самокат,пальто, картошка, альпенист, бинт,лист,акробат, телевизор, юрта, танк,яхта,нота Группируют слова на магнитной доске в зависимости от расположения звука «т» в слов. Проводят фонематический разбор слов состоящих из одного двух слогов,ставят ударение в словах	Работают по картинкам у доски Распределяют слова в группы где звук «Т» Находится в начале слова,в конце и в середине слова	Молодец! Замечательно! Хорошо! Умничка! Вознаградить учеников смайликами	Карточки с изображением предметов в произношении которых есть звук «т»
Динамическая пауза 2мин	Мы ногами - топ-топ, Мы руками-хлоп-хлоп,Мы глазами-миг-ми.Мы плечами-чик-чик.Раз сюда, два,туда, Повернись вокруг себя Раз - присели,два привстали Руки кверху все подняли.Сели, встали. Сели, встали.Руки к телу все прижали.И подскоки делать стали. - Ручки, ножки отдохнули Учитель вместе с детьми выполняет движения	Учащиеся весело и дружно выполняют движения по содержанию и повторяют вместе текст	Молодцы!	Слайд с изображением действия по тексту

	Следит за правильностью выполнения движения учащимися			
Работа в тетрадях 5мин	Читем одно-двух слоговые слова записываем в тетрадях: кит, рот, бант, кот, лото, лето, ток, быт, букет Развитие умения грамотно и четко вести записи в тетрадях. Учитель читает слова под диктовку 	Учащиеся ведут записи в тетрадях кто умеет под диктовку, кто списывает со слайда каждый учащийся выполняет задание в меру своих возможностей	Хорошо! Умничка!	Слайд Картинки с изображениями слов
Развитие логического мышления 2мин.	Соберите мозайку Учащимся раздаются разрезные картинки по теме и предлагается их собрать кто быстрее Развивать логическое мышление быстроту действий. Проверить правильность выполнения задания	Учащиеся собирают мозайку каждый у себя на парте	Молодец! Замечательно! Вознаградить учеников смайликами	
Закрепляем произношение 2мин.	Чистоговорки Та-та-та я везу кота Ту-ту-ту помогу коту Ты-ты-ты у куклы белые банты То-то-то я иду в пальто От-от-от летит в небе самолёт Ти-ти-ти со мной не шути	Вместе с учащимися проговаривает чистоговорки Контролирует правильность и четкость проговаривания	Молодец! Замечательно! Хорошо! Умничка!	Слайд Картинки
Закрепление урока 3мин.	На доске вывешивается наглядность с изображением неба, шоссе, моря Предлагается детям распределить виды транспорта по способу передвижения Наземный воздушный и морской	Учащиеся закрепляют пройденный материал можно понять кто насколько понял тему урока	Молодец! Замечательно! Вознаградить учеников смайликами	наглядность с изображением неба, шоссе, моря
Рефлексия 1мин	Обратная связь -Что Вам понравилось сегодня на уроке? -Какие затруднения возникли при выполнении задания? -Всё ли Вам сегодня понятно? У доски стоит светофор подойдите к небу и закрепите стикеры в соответствующий глаз светофора В зеленый глаз если всё понятно В желтый глаз если есть непонятые моменты И в красный глаз если урок был не понятный и неинтересный	Учащиеся подходят к светофору и закрепляют свои стикеры		Светофор стикеры маркеры

АШЫҚ ЖӘНЕ ТҮЙЫҚ БУЫН

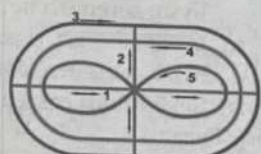
ТУЛЕПОВА Ж.Ж.

Оқу мақсаты: Жетістік критерилері:	Барлық оқушылар білуге тиісті: буынға дұрыс бөле алады; санын дұрыс анықтай алады; Сөздерді буындап айтады. Сөзде қанша дауысты дыбыс болса, сонша буын бар екенін анықтай алады; Кейбір оқушылар: Сөздегі буындарға дұрыс бөле отырып, олардың санын анықтап дәлелдейді; буынға бөлуде немесе буын санын анықтауда қателеседі.	Сөздерді Сөздегі буын Оқушылардың көпшілігі: Сөздерді
Тілдік мақсат:	Лексика мен терминология: -тасымал -диалог (жазылымға) қажетті тіркестер: жасалады? байланысты? буынды сөздерде неше дауысты дыбыс болады? екенін айта аласыз ба? буындардан сөйлем құрастыра алмаймыз? буын саны дауысты дыбысқа байланысты болады? жеке сөз құра алмайды?	-буын -ережелер Диалогқа Буын не арқылы Буын саны неге Бір Неге Неліктен Неліктен сөздегі Неліктен дыбыстар
Осыған дейін меңгерілген білім:	ТА 9.1 Сөздегі дыбыстарды (дауысты, дауыссыз, жуан және жіңішке дауыстылар) ажырату және сызбада шартты белгілермен белгілеу	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар (жаттығуларды бос орындарға қойыңыз)	Ресурстар
Уақыт басы 0-8мин	Ұйымдастыру кезеңі Сәлеметсіздер ме, оқушылар? Көңіл-күйлерің қалай? Психологиялық дайындық Қуанамын мен де, Қуанасын сен де, бәріміз күнге. -Тыныс жаттығуларын орындау: Шар үрлеу. -Саусақтарға арналған жаттығу Ірі таспен ұсақ тастарды ажырату -Артикуляциялық жаттығуларын орындау: «Тәтті тосап», «Күрекше», «Өткеншек», «Кесе», «Тістерді тазарту», «Ат» Үй жануарлардың дыбыстарын ажырату: ит, мысық, ат, сиыр Негізгі бөлім Жаңа сабақ (видео көрсету) Імектер -Балалар осы видеодан нені байқап отырмыз? -Буын дегеніміз не? Буын дауысты дыбыс арқылы жасалады екен: ә-кел Сөзде қанша дауысты дыбыс болса, сонша буын болады: от, а-на, ме-ре-ке, бей-біт-ші-лік. Й,и,у екі дауыстының ортасында келсе, екінші буыннан басында айтылады: жа-ңа, та-уық.	 Қуанамыз Арайлап атқан Үйлер, әріптер, сөздер. Интербелсенді тақта

	ІСТІ САҚТАЙЫЗ! 1-тапсырма (ауызша) Сөздерді буынға бөліп оқындар. Шеше, көке, нағашы, қалам, бөрік, қасқыр, жазушы, балалар. Әр сөздегі дауысты дыбыстарды атаңдар 2-тапсырма (Т) Оқушыларды назарын суретке аудару. Оқу құралдарының аттарын атау. Заттардың атын буынға бөліп жазу. Дауысты дыбыстардың атын сызу. Сөзде неше буын, неше дауысты дыбыс бар екенін анықтау. Кі-тап, дәп-тер, қа-лам-сап, сыз-ғыш, ө-шір-гіш, қа-рын-даш.	Интербелсенді тақта, слайд, маркер
ортасы 9-18 мин	Бауырсақ ертегісі Ойнап Тапсырма : Осы ертегіде қай киіпкердің атауы ашық немесе тұйық буын дыбыстар барын табайық Тапсырма: Бақа ашық, тұйық буындарды оқып беруін сұрайды (Т) «Аласқан буындар» ойыны. Берілген буындардан сөз құрау, сөздерден сөйлем құрау. Астана, суретші, балалар Қорытынды: Буыннан сөз құралады, сөздерден сөйлем құралады. Қорытындылау Бүгінгі сабақта біз немен таныстық? • Буын дегеніміз не? • Буын не арқылы жасалады? • Буын саны неге байланысты? • Бір буынды сөздерде неше дауысты дыбыс болады? Сабақты бағалау : бас бармақ тәсілімен	
соңы 2 мин		

ТҮСТІ ҚАБЫЛДАУ

АМАНҒАЛИЕВА Ф.Б.

Бөлім:	Түстер			
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	3.3.1.1 түстердің қанықтығының азаюы мен артуына қарай қатар бойынша орналастыру (3-тен 7-ге дейін). Аралас түстерді жасай білу 4.3.1.1 қабылданатын заттардың санының артуына, түстер саны, түстердің арасындағы айырмашылықтың азаюына арналған (қызыл және қызғылт сары заттар, бір түсті бірақ әртүрлі реңдегі заттар) жаттығуларды орындау Санамақтарды жаттау (Әр аңшы қырғауылдың қайда отыратынын білгісі келеді)			
Сабақтың мақсаты	Негізгі түстердің, контраст түстердің, қанық түстердің реңдерін ажырата біледі. Негізгі түстерден қосымша түстер алуды біледі. Кемпірқосақ санамағын жатқа біледі, түстер реттілігін меңгереді.			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтың әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурс
Сабақтың басы Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру 5 минут	-Сәлеметсіздерме, оқушылар! -Көңіл-күйлерің қалай? Шаттық шеңбері Көңілденіп, күлемін, Бақытты боп жүремін. Бәрін біліп алатын Мен ақылды баламын «Бір қадам алға» әдісі арқылы сұрақ-жауап: -Қазір жылдың қай мезгілі? -Қыс мезгілінде неше ай бар? Қазір қай ай? -Бүгін аптаның қай күні?	Амандасады. Шаттық шеңберін жасайды. Сұраққа жауап берген оқушы «бір қадам алға» жүріп, орнына отырады		
Сабақтың ортасы	Оқушылар, бүгінгі тақырып не туралы екенін анықтау үшін ребус шешейік. Оқушылар, дұрыс. Бүгін біз түстер әлеміне саяхат жасаймыз. - Біз қандай түстерді білеміз? - Қандай түс ұнайды? (қолғап арқылы ұнататын түсін анықтау) - Өте жақсы, оқушылар. Көз жаттығуы. Базаров тренажеры Ал осы сіздер атаған түстер негізгі және қосымша деп бөлінеді екен. Негізгі түстер қызыл, сары, көк түстер. Енді мен осы негізгі 3 түс туралы ертегі айтып берейін. Ерте, ерте ертеде, ешкі жүні бөртеде ҚЫЗЫЛ, САРЫ, КӨК бояулар өмір сүріпті. Олар өте тату-тәтті болыпты. Күндердің күндері олар қызықты оқиғаларға тап	Ребус шешеді. 	Жақсы көретін түсіндегі смайликпен бағалау 	

болады. Бір күні қызыл түс сары түске қонаққа келеді. Бір мезетте үй ішіндегі шам сөніп қалады. Түстер майшам іздеп жүріп, ыдыста тұрған суға қолын малып алады. Осы сәтте тағы бір түс пайда болады. Ол түс **Қызғылт сары** түс екен.

Жаңбыр жауып тұрған кезде болған оқиға **Көк** бояу мен кіші қарындасы **Сары** бояу жаңбырдан қорқып, емен ағашының астына тығылады. Жаңбыр қатты жауғаннан бояулары езіле бастайды, олардың бояулары араласқан кезде **Жасыл** бояу пайда болады.

Ары қарай мынандай жағдай болды. **Көк** түс өзінің қуанышын бөлісейін деп осы қуанышымен **Қызыл** бояумен бөліспек болып, **Қызыл** бояуды қушақтап алғанда **Күлгін түс** пайда болады. Солай осы өмірге жанадан **Қызғылт сары**, **Жасыл**, **Күлгін** түстер пайда болған екен. Барлық бояулар қол ұстасып, үлкен шеңбер жасайды. Осы шеңберде әр түстің өз орны болады. Бұл бізде түс шеңбері деп аталады. Түстер тату-тәтті өмір сүруде.

Осымен ертегіміз аяқталды.

Ертегі желісі бойынша эксперимент жасап қарайық.

Тапсырма.

— Қанша түс өмір сүріпті?

— **Қызыл** түс қай түске қонаққа келді?

— Емен ағашының астына жаңбырдан қорқып қандай түстер тығылады?

— Соның салдарынан қандай түс пайда болады?

— **Көк** түспен **қызыл** түс қушақтасқанда қандай түс пайда болады?

Сергіту сәті

Сары, жасыл, қызыл көк гүлдер,

Қарындашпен бояу арқылы ертегі желісімен эксперимент жасайды.

Ертегі желісі бойынша эксперимент жасаңыз

Кемпіркосақ-Радуга пайда болады.

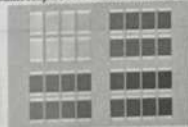
7 түстен тұрады.

Қызыл, **қызғылт сары**, **сары**, **жасыл**, **көгілдір**, **көк**, **күлгін**

Тапсырма орындайды.

Монтессори әдісі бойынша түс рендері

Жақсы көретін түсіндегі жүрекшемен бағалау

Жақсы көретін түсіндегі «жарайсың» белгісімен бағалау

	Бұл недеген көп гүлдер. Қолымызға алайық, Қонақтарға сыйлайық. (түсті гүл тарату) Тапсырма. Түстер қол ұстасып, қатарласып жолға шықса, не пайда болады? Кемпіркөпек неше түстен тұрады? Кемпіркөпек түстерінің реттілігін жаттауға арналған орысша санамақ бар. Ол санамақтың өзі бір жұмбақ? Каждый охотник желает знать где сидит фазан. Тапсырма. 1) Түстерді ашық түстен қою түске дейін арту реттілігімен қою. 2) Парақ бетіне түс реңдерін ашық және қанықтығымен бояу			
Сабақтың соңы	Бекіту. «Такта» - Негізгі түстер қандай? - Қызыл мен сары түсті араластырғанда қандай түс пайда болады? - Қосымша түстер қандай? - Көк пен сары түсті араластырғанда қандай түс пайда болады? Қорытындылау. Бағалау. -Оқушылар, бүгінгі тақырып түсінікті ме? -Сабақ ұнады ма? Мен де сендерге ризамын. Сабаққа өте жақсы, белсенді қатыстындар. Сабақ барысында алған смайлик, жүрекшелерді әр кітаптың бірінші парағына салып қойындар. Себебі, олар жай ғана смайликтар емес, екінші жағында түрлі мотивациялық сөздер «жарайсың, керемет, өте жақсы, т.б.» жазылған.	Тактамен жұмыс	Оқушыларды белсенділігі үшін жақсы көретін түсіндегі жұлдызшаларм ен бағалау ★ ★ ★ ★	

**«ҚЫСТАЙТЫН ҚҰСТАР». [RR] ДЫБЫСЫН ҚОЮ, БУЫНДА,
СӨЗДЕ МАШЫҚТАНДЫРУ.**

БАЛАПАНОВА А.Б.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары		1.1.3.1 артикуляциялық мүшелердің қалпын білу. «Р» дыбысын сөзде, сөйлемде машықтандыру.		
Сабақтың мақсаты		Есту, есте сақтау, көру, елестету дағдыларын арттыру, қолдың ұсақ моторикасын дамыту. Сөзде [Рр] дыбысын анық айттыру. Асықпай өз ойын толық жеткізуге тәрбиелеу.		
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтың әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурс
Сабақтың басы Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру 2 минут	Амандасу. Оқушының зейінін сабаққа аудару. Психологиялық дайындық (баланы көңілдендіріп алу) Сәлемдесу тренингі Сәлеметсің бе, Еламан! Сәлеметсіз бе! Көңіл-күйің қалай? Жаксы. Тамаша. Олай болса сабағымызды бастамас бұрын артикуляциялық жаттығудан бастайық.	Амандасады. Сұраққа жауап береді		
Сабақтың басы 3 минут	Артикуляциялық жаттығу. (Сағат, Тісті тазалау, Тәтті тосап, Ат шауып келеді.)	Жаттығуларды жасайды. 		
Сабақтың ортасы 15 минут	Қазір қыстың қай мезгілі? Қыс мезгілі. Қыста ауа-райы қандай болады? Салқын болады. Қар жауады. Ендеше екеуіміз тыныс алу жаттығуы арқылы «Қарлы боран жасайық». Мұрнымызбен ауаны тартып, түтікшеден шығарамыз. Жарайсың! Ал енді сабағымызды бастайық. Қазір бізде қыс мезгілі дедік, иә? Қыс мезгілінде құстар не істейді? Жылы жаққа ұшады. Дұрыс айтасың. Сонымен қатар бізде қыста жылы жаққа ұшпайтын, қыстап қалатын құстар болады екен. Бүгінгі тақырыбымыз сол қыстайтын құстар туралы және [Рр] дыбысы туралы болмақ. Қыстайтын құстар туралы оқушыға мәлімет беру,	Сұраққа жауап береді. Дем алып, дем шығарады. 		[Рр] дыбыстары на суреттер, карточкалар, әріп, буың, айна
			Жаксы көретін түсіндегі «жарайсың» белгісімен бағалау	

	түсінігін кеңейту. 1-тапсырма [Pp] дыбысы бар сөздерді айт және оны тізбекке тіз. (ара, зымыран, трактор, қарбыз, шар) 2-тапсырма Кесінді әріптерден сөз құра және [Pp] дыбысының орнын анықта. (шар, қасқыр, ара) 3-тапсырма Суреттерден сөйлем құра. (Атам радио тыңдап отыр. Әкем трактор айдайды. Балалар шарды үрді)			
Сабақтың соңы 1 минут	Сергіту сәті: Жатыр еді сұр күшік, Өте берді бір мысық. Күшік оған: «ЫРР»-деді, Мысық тұрып: «БРР»-деді.			
Бағалау 2 минут	Жарайсың, сабаққа жақсы катыстың!		😊 😐 😞	Смайликтер
Бекіту 2 минут	Бүгін қандай дыбысты үйрендің? Қайтала! Сабақта не істедің? (тыңдадым, қайталадым, оқыдым)			Табличкалар (сұрақтар)

[К-Г] ДЫБЫСТАРЫН АЖЫРАТУ, БУЫНДА, СӨЗДЕ МАШЫҚТАНДЫРУ

ИСАБАЕВА Ұ.Қ.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары		1.1.3.2. артикуляциялық мүшелердің қалпын білу. «К-Г» дыбысын сөзде, сөйлемде машықтандару.			«К-
Сабақтың мақсаты		К-Г дыбыстарын ажырату. Фонематикалық қабылдауын, байланыстырып сөйлеуін, сөздік қорын арттыру. Зейін, есте сақтау қабілетін, қолдың ұсақ моторикасын дамыту.			
Сабақ барысы					
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар	
Сабақтың басы Ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру	Амандасу. Оқушының зейінін сабаққа аудару. Психологиялық дайындық (баланы көңілдендіріп алу) Сәлемдесу тренингі -Сәлеметсің бе, Айша! -Сәлеметсіз бе! -Көңіл-күйің қалай? -Жақсы. Өте керемет. Олай болса сабағымызды бастамас бұрын артикуляциялық жаттығудан бастайық.	Амандасады. Сұраққа жауап береді			

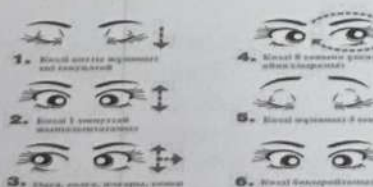
Сабактын ортасы	Артикуляциялык жаттыгу. «Түтүкше», «күрекше», (шар үрлеу, сыбызгы ойыншыктарын үрлеу) -Казір жылдын кай мезгілі? -Күз мезгілі. -Күзде ауа-райында кандай өзгөшөлүктөр болады? -Күн сууытып, жапырактар саргайып жерге түсө бастайды. -Жарайсың,ендеше екеуміз тыныс алу жаттыгуы аркылы «Саргайган жапырактарды » бірлесе үрлейік. -Жарайсың! Ал енді сабагымызды бастайык. 1-тапсырма. Фонематикалык естуін калыптастыру бойынша жұмыс. «Дыбысты ұста» ойынын бірге ойнауды ұсынады. [К-Г] дыбыстарын естігенде, қолыңды шапалақта: а, ж,к, к, э, г,д, л,г, к, г, ч,м, г, о, к,к, с б, г, т,г, ш,к,г буында табу: ка,өз, жа, га ұл, ки, ал, ге, ге, да, ак 2-тапсырма. Сөздерді үлгі бойынша өзгерту және тактаға жазу, салыстыру келешек келешегі көйлек көйлегі көбелек көбелегі 3-тапсырма. Сөздерге буын қосып жаңа сөз тудыру. гү- ..., ка -..., гі-..., кі гүл, математика, білгір,кітап	Жаттығуларды жасайды. Сұраққа жауап береді. Дем алып, дем шығарады.	[К-Г] дыбыстарына суреттер, карточкалар, әріп,буын, айна.
Сабактын соңы	Сергіту сәті: Сыңғыр-сыңғыр сырғалар, Құлағымда ырғалар Оң қолымда білезік, Сол иқолымда білезік Саусақтарда сақина Санап көрші қанекей 12345678910		
Аяқталуы Бағалау	Жарайсың, сабаққа жақсы қатыстың!		Смайликтер
Бекіту	-Бүгін біз қандай дыбыстарды ажырата білдік? -Бүгінгі сабақта не істедік? (тыңдадым, қайталадым, оқыдым)		Сұрақтар

ЖАСАНДЫ ОРТАДАҒЫ МЕНІҢ ҚАУІПСІЗДІГІМ

БЕРДИГАЛИЕВА А.Е.

Пән:	Дүниетану			
Бөлімі:	Табиғат құбылыстары			
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	4.1.4.4 жасанды ортада өзінің қауіпсіздігін жоспарлау. 4.2.3.1 Өз өңіріндегі және Қазақстан аймақтарындағы адамдардың табиғи жағдайларға (рельеф, климат, өсімдік және жануарлар әлемі, су нысандары) байланысты шаруашылық іс-әрекетін талдау 4.1.4.4 Өзінің жасанды ортадағы қауіпсіздігін жоспарлау 4.2.1.1 Нысанның басқа нысандарға қатысты орнын анықтау			
Сабақ мақсаты	Барлық оқушылар: түрлі дереккөздер негізінде жасанды ортадағы қауіп-көтерді анықтайды және бағалайды. Өзінің жасанды ортадағы қауіпсіздігін жоспарлайды Көптеген оқушылар: түрлі дереккөздер негізінде жасанды ортадағы қауіп-көтерді саралайды және өзінің жасанды ортадағы қауіпсіздігін жоспарлайды Кейбір оқушылар: түрлі дереккөздер негізінде жасанды ортадағы қауіп-көтерді және өзінің жасанды ортадағы қауіпсіздігін зерттейді.			
Бағалау критерийі	Түрлі дереккөздер негізінде жасанды ортадағы қауіп-көтерлерді анықтайды. Өзінің жасанды ортадағы қауіпсіздігін жоспарлайды			
Тілдік мақсат	Түрлі дереккөздер негізінде жасанды ортадағы қауіп көтерлерді түсіндіреді			
	Пәндік терминология мен тірек сөздер: жасанды орта, қауіп-көтер			
	Диалогпен жазу үшін пайдалы сөздер мен тіркестер: Қауіпті ортада қалай сақтану керек? Тірек сөздер: қауіпсіздік, жол жүру ережелері			
Құндылықтар	«Адамгершілік рухани құндылықтар» ұлттық рух, патриотизм			
Пәнаралық байланыс	әдебиеттік оқу, дүниетану			
АКТ қолдану дағдылары	Слайд, таныстырылым, плакаттар, суреттер			
Алдыңғы меңгерілген білім	Жасанды ортадағы қауіп - көтер			
Сабақтың барысы				
Сабақ кезеңі уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	Ұйымдастыру: Психологиялық дайындық (Сәлемдесу) Ғылымның сырын ұғамыз, Шығамыз білім шыңына. Ұқыптылық пен зеректік, Жеткізсін біздей өренді, Дүниетану сырына! Алдыңғы білімді еске түсіру (ұжымда) «Ыстық отырғыш» әдісі бойынша үй тапсырмасына шолу жасау. - Өрт қауіпі болса қайда хабарласу керек? - Су құбыры жарылса не істеу керек? - Жасанды орта дегеніміз не? - Адамның тіршілік ортасын ата? - Үйге газ тарағанда не істеу керек? Кіріспе. - Күн сайын үйден шыққан адамға түрлі жағдайлар кезігуі мүмкін. - Ол қандай қауіп – көтер болуы мүмкін? - Мына суретті	Психологиялық ахуалға берілген тапқақтарды дауыстап айтып, тілді жаттықтыру және жаңа сабаққа назар аудару. Оқушылар сұраққа жауап береді, жұмысты берілген түріне қарай орындайды.	ҚБ: От шашу арқылы бір-бірін бағалау 	Психологиялық ахуал. Алдыңғы білімді еске түсіру тапсырмалары. Слайд

ДЕФЕКТОЛОГИЯ

	пайдаланып болжап көрейікші? Сабақтың тақырыбы: Жасанды ортадағы менің қауіпсіздігім Адамның қолымен жасалған жасанды орта дегеніміз тек баспана ғана емес. Оның құрамдас бөліктері ретінде елді мекендерді, тұрғын үйлерді, жолдарды, көлік құралдарын, техникалар мен басқа да көптеген дүниелерді айтуға болады. Осылардың бәрін адам өзінің өмірін жақсарту үшін жасады. Алайда бұл ортада саналуан қауіп-қатерлер де кездеседі. Солардан өзінді қалай сақтандыруың керек? Көшеге шыққанда біз не жаяу жүргінші, не велосипед тебуші, не көліктегі жолаушы боламыз. Міне солардың бәрінде қауіпсіздік ережесін есіңнен шығармауың қажет. Сенің үйіңнің айналасында да қауіпті жағдайлар болуы мүмкін, сондықтан оны да ескере жүр: – құрылыс алаңында немесе трансформатор күркесінің жанында ойнамау; – саябаққа немесе орманды жерге жалғыз бармау. Қауіпсіздікті сақтаудың басты ережелерін есінде сақта: -Қауіп туындайтын жағдайларды алдын ала болжау; -Мүмкіндігінше қауіпті жағдайдан аулақ болу; -Қауіп төнген жағдайда ғана әрекет ету;	Слайдка салу	
Көз жаттығулары	КӨЗДІ ЖАТТЫҒУ Білеміз, көзімізді қолданбай-ақ, қалай дамытамыз. Оны ертеңгі күні біздің өмірімізге қажет. Осыны біз жаттығулар арқылы үйренеміз. 	слайд	
Ортасы Ұжымдық жұмыс	«Суреттер сөйлейді. Ойлан тап» әдісі - мына сурет бойынша қауіпсіздік ережесін құрастыру. Оқушыларға суреттер таратылады, сол суретке қарап қауіпсіздік ережесін құрап, бір-	Берілген сұраққа жауап беріп, тапсырмаларды талапқа сай орындайды.	ҚБ: Бас бармақ арқылы бір-бірін бағалау. Оқылым, жазылым тапсырмалары.

бірін бағалау.
«Сен велосипедшісің»
«Сен жаяу жүргіншісің»
«Сен жолаушысың»

Жаяу жүргіншінің сақтайтын ережелері:

-Тек жаяу жүргіншілер жолымен ғана жүр.

-Ешқашан көлік жүретін жолда ойнама.

-Бағдаршамның жасыл түсі жанғанда ғана жолдан өтуге болады.

-Жаяу адам жүруге болмайтын жолдан өтпе.

Жолаушының сақтайтын ережелері:

-Көлікте келе жатқанда терезеден басыңды шығарма!

-Көлік жүргізушіні алаңдатпа!

-Көлікке тек жаяу жүргінші жолы жағынан мініп, түс!

Саған велосипед сатып әперсе, оны қандай жерде тебетінін біліп ал. 14 жасқа дейінгі

балаларға көлік жүретін жолда велосипед тебуге тыйым

салынған. Ал егер жолдан өту керек болса, велосипедтен түсіп,

плакат
маркер
суреттер

слайд

	оны рулінен ұстап, жаяу жүргіншілердің жолымен өтуін қажет. «Ұйқасын тап» ойыны: • Түтін басып кетіпті, сөндірмеген біреу.....(үтікті). • Қызыл жалын лаулады, демек сіріңкемен біреу..... (ойнады) • Тек тұрғаның жарамас, тез 101 ге сен (хабарлас) • Өртке оранды шатыр, өртсөндірушіні тез..... (шақыр)			
			ҚБ: «Шапалақтау» арқылы бір – бірін бағалау	
Соңы	Жағдайды талқылайық 1 – жағдай . Көшеде танымайтын адам сені алып келу үшін анан жұмсап жібергенін айтса, не істейсің? 2 – жағдай.Танымайтын адам сені мәшинеге отыруға шақырып, балалар бағдарламасына түсіруге алып баратынын айтса, еріп барасың ба? 3 – жағдай. Көшеде біреу қалдырып кеткен қапшық тауып алсаң, не істейсің? Оқушылар бүгінгі сабағымызды СМС әдісі арқылы кері байланыс жүргізіп қорытындылаймыз.	Оқулықтағы қосымша тапсырмалар.	ҚБ: Бағдаршам көздері арқылы бір-бірін бағалау	тапсырма
Кері байланыс	Рефлексия (ұжымда) Кері байланыс. СМС әдісі.	Сабақтан алған әсерлері Стикерге жазып, суретін жібереді.	Кері байланыс. СМС әдісі.	«СМС» әдісі кері байланыс парағы

«АҢҚАУ АРЫСТАН» ЕРТЕГІСІ

ХИСИНА Г.И.

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	1. Ертегі түрлерімен таныстыра отырып, ертегіні түсініп оқу, ертегі кейіпкерлерінің іс – әрекетіне мінездеме беру, ертегідегі негізгі ойды ашып, қорытынды жасау; 2. Ертегіні түсініп, мәнерлеп оқу дағдыларын қалыптастыра отырып, ой – пікірлерін қорытындылап айту шеберліктерін, сөйлеу әрекеттерін жетілдіре түсу, сөз байлықтарын дамыту; «Анық – қанығына бармай іс істеме, асықпа» деген қағиданы басшылыққа ала отырып, алдау арбау жаман қасиет екенін түсіндіру, адалдыққа тәрбиелеу;
--	---

Сабақтың барысы

Сабақтың жоспарланған кезеңдері Уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	Психологиялық ахуал қалыптастыру. Ерте тұрып, күнде мен Тереземді ашамын. «Сәлем!» деймін күнге мен, Шаттық әнге басамын. Алдыңғы білімді еске түсіру (ұжымда) мақсатында «Алма ағашы» әдісі Балалар, алма жегіміз келеме? Ендеше әр алмада тапсырма бар екен, сол тапсырманы орындасақ, алма жейміз. 1 – алма: «Өрттен құтқарушы иттер» шығармасының авторы кім? 2- алма: Өрт неден шығуы мүмкін? 3 – алма: Өрттің қалай алдын алуға болады, немесе өртті болдырмау шаралары? - Жарайсындар балалар, ендеше алмамызды алып орнымызға отырамыз. Жаңа сабаққа дайындық -Балалар, бүгін біз сендермен үлкен бір тараумен танысқалы отырмыз. Тараудың тақырыбы: «Атадан қалған асыл мұра» деп аталады. Мұнда халқымыздың сандаған ғасырлар бойы жинақтаған баға жетпес қазынасы, бабалардан қалған ұлағатты, ғибрат аларлық сөздерді, аңыз әңгімелермен танысамыз. 1.Халық шығармаларының түрлерімен таныстыру. Шешендік сөздер Ертегілер Мақал мәтелдер Аңыздар Жұмбақтар Жырлар Мысалдар Шешендік сөздер Жаңылтпаштар Батырлар жыры Ерте, ерте, ертеде... жазу-сызу, кітап оқу болмаған заманда біздің ата-	Психологиялық ахуалға берілген тақпақтарды дауыстап айтып, тілді жаттықтыру және жаңа сабаққа назар аудару. Оқушылар сұраққа жауап береді, жұмысты берілген түріне қарай орындайды.	КБ: Смайликтер арқылы бір-бірін бағалау 	Психологиялық ахуал. Алдыңғы білімді еске түсіру тапсырмалары.

	бабаларымыз, әйгілі жыршыларымыз өздерінің ойдан шығарған қиял әңгімелерін, тарихи оқиғаларды ұрпақтан-ұрпаққа ауызша мұра етіп қалдырған. Оларға қазақтың халық ертегілері жатады. Ертегілер - халықтың ауыз әдебиетінен мол орын алады. Шынайы және ойдан шығарылған ауызша тараған оқиғаларды ертегі дейміз. <pre> graph TD A[Халық ертегілері] --> B[Жан-жануарлар туралы ертегілер] A --> C[Қиял-ғажайып ертегілері] </pre> Жан-жануарлар Тұрмыс-салт туралы ертегілер Қиял-ғажайып ертегілері Адамдардың мінез - құлықтары да әр түрлі болады. Ақын - жазушылар адамдардың мінезін мысалға алып, қу адамды түлкіге, қорқақ адамды қоянға, ашқарак, аңқау адамды қасқырға, ақылды адамдарды жақсы кейіпкерлерге, батыл, өжет адамдарды арыстанға, бүркітке т. б. теңеп көптеген ертегілер жазған екен. біздің бүгінгі сабағымыздың басты кейіпкерлерін табу үшін мына жұмбақтарды алдымен шешіп алайық:			
	Ширату тапсырмасы. Белсенді оқу тапсырмалары(топта, ұжымда) «Ой шақыру» Жұмбақ шешу: Өзі ширақ өзі қу, Жүрген жері айқай – шу (Түлкі) лиса – fox Бір аң бар қайраты көп болған күшті, Басынан өткізеді әрбір істі (Арыстан) лев - lion Әртүрлі, орта бойлы, ұзынқұлақ, Өзіне міндеттесе, қызмет қылмақ. (Есек) осел-donkey	Оқушылар сұраққа жауап береді, жұмысты берілген түріне қарай орындайды.	ҚБ: Шапалақтау арқылы бір-бірін бағалау. 	Оқылым, жазылым тапсырмалары.
Ортасы	Болжау әдісі. -Ал, балалар, жұмбақты шештіңдер. Қалай ойлайсыңдар, бүгін оқитын ертегіміз не туралы болмақ? (Болжау әдісі) Жануарлар жайлы ертегілер. - Ия дұрыс айтасыңдар, біз бүгін «Аңқау арыстан» деген ертегісін өтеміз. Сабағымыздың мақсаты: Ертегі түрлерімен таныстыра отырып, ертегіні түсініп оқу, ертегі кейіпкерлерінің іс – әрекетіне мінездеме беру, ертегідегі негізгі ойды ашып, қорытынды жасау; Оқулықпен жұмыс: (Ендеше балалар, тақтаға назар аударайық) видеоны көру. Талдау жасау:	Сабақты пысықтау тапсырмаларын	ҚБ: Жұлдыздар арқылы	Топтық тапсырма

Сергіту
жаттығу:

-Ертегі не жөнінде екен?
-Түлкі арыстанға неге келді деп
ойлайсыңдар?
-Арыстан қандай аң екен?
-Осы ертегідегі ең ақылды аң қайсы?
-Неліктен?

Суретпен жұмыс.

Ертегідегі оқиғаның қай сәтіне сәйкес
келеді?

Сөздік жұмыс:

Кулығына басады-қулық жасайды,
алдайды

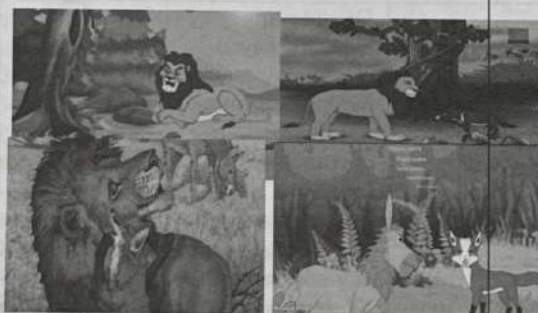
Жері отты-жері шөпті, құнарлы

Ауыр азап шегіп-шаршап, қиналып

Жұғын да жоқ - түк те жоқ

«Ертегі құра» әдісі:

Ертегінің мазмұнын суреттер желісі
бойынша өрбітеді. Сурет қиындылары
беріледі, соны ретімен қоюлары керек.

Соңы:

«Кейіпкерлерді ата және сипатта»
ойыны:

Кейіпкерлер	Сипаты
Арыстан	Аңқау, сенгіш
Түлкі	Қу, айлакер
Есек	Өз қамын ғана ойлайды

Жаңа сабақты бекіту.

Шығармашылық тапсырма орындау.

Топтық жұмыс.

Әр бағандағы сөздер қай кейіпкерлерге
тиісті екенін айт.

1-оқушыға – Кез болады. Кулығына
басады. «түлкі»

2-оқушыға –Шомылып кетуге
келеді. Айқай салады. «арыстан»

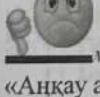
орындау.

**бір-бірін
бағалау.**

Топта бір-
бірін
смайлик
арқылы
бағалай
ды.

	3-оқушыға - Тұра ұмтылады. Соңынан ереді. «есек»			
Қорытынды:	Сабақтың түйіндісі: -Бүгінгі ертегіміз қай түріне жатады? -Оны қалай анықтадыңдар? Қорытынды:Осы ертегіден қандай ой түйдің? Халық осы ертегі арқылы, бізге не айтқысы келді? «Ешкімге ор қазба, өзің түсерсің».Ешкімге ешқашан жамандық ойлама. «Анық - қанығына бармай іс істеме, асықпа»	Сабақты пысықтау тапсырмаларын орындау..		
Кері байланыс	Сыни тұрғыдан сұрақтар: (5дұрыс 5қате) 1.Ертегі кейіпкерлері-түлкі,арыстан,есек?- 2.Арыстан аңқау?- 3.Түлкі қу?- 4.Бір күні түлкі ауру арыстанға кездеседі?- 5.Арыстанға бір ем айтады?- 6.Оның айтқан емі дұрыс ем?- 7.Есектің миын жесең жазыласың дейді?- 8.Есекті табуға құмырсқа көмектеседі?- 9.Арыстан келгенде,түлкі оған миды дайындап қояды?- 10.Арыстан тұмтылады,бірақ есек қашып кетеді?- -Балалар, сендерге сабақ ұнады ма? Ендеше бүгінгі сабаққа кері байланысымызды күлегештерді жоғары көтеру арқылы берейік. Жарайсыңдар, балалар! керемет , бәрінде түсіндім түсінбеген жерім бар маған ұстаздың көмегі қажет «Аңқау арыстан» түсінік айту, рөлге бөліп оқу	Кері байланыс күлегештерді жоғары көтеру арқылы 	Кері байланыс стикері	

ҚАЗАҚТЫҢ БАС АҚЫНЫ БАЛА АБАЙ. МҰХТАР ӘУЕЗОВ

БАҒЫТЖАНОВА М.Б.

Пән:		Әдебиеттік Оқу
Осы сабақта қол жеткізілетін оқу мақсаттары (оқу бағдарламасына сілтеме)		3.2.2.1 – қолдануға (практикалық), бағалауға негізделген сұрақтар қою және жауап беру.
Сабақтың мақсаттары:		Барлық оқушылар: мәтіннің тақырыбын анықтай алады, негізгі ойды табады. Көптеген оқушылар: шығармашылыққа негізделген сұрақтар қояды. Кейбір оқушылар: берілген тақырып бойынша ой қорыту жасай алады.
Жетістік критерийлері:		Мәтіннің тақырыбын анықтай алады, негізгі ойды табады. Шығармашылыққа негізделген сұрақтар қояды. Берілген тақырып бойынша ой қорыту жасай алады
Құндылықтарды дарыту		«Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының құндылықтарын қамтиды. Орта білім берудің құндылықтары: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік, құрмет, ынтымақтастық, еңбек пен шығармашылық, ашықтық, өмір бойы білім алу.
Пәнаралық байланыс:		дүниетану, қазақ тілі, көркем еңбек, Ақт, математика
Сабақ барысы		
Жоспарланған кезеңі	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы 1 минут 1-мин	1.Психологиялық ахуал қалыптастыру. Әл-Фараби салған ізін жалғастырып, Ғылым қуған,өнер қуған- Біз боламыз! Абылай ханның көтерген туын жықпас, Елдің «Батыр» ұландары - Біз боламыз! Ыбырай ата,тәлімінен тәрбие алып, Білім қуған «Ағартушы» - Біз боламыз! Ұлы Абайдың өлеңдерін жаттап өскен, Рухты ұрпақ, ақын жанды - Біз боламыз! Бәрі бірге: Болашақтың жарқыраған жұлдыздары - Біз боламыз! -Керемет балалар міне сендердің білім қуған, өнер қуған жұлдыз болатындарыңызға сенемін! - Қазір жылдың қай мезгілі? Далаға қарайықшы? -Қыс мезгілі. - Иә, дұрыс айтасыздар. Ал, қыс айларын атайықшы? - Желтоқсан, қаңтар, ақпан -Өте дұрыс. Қазыр қай ай? - Ақпан -Далада қар бар ма? -Жоқ - Ендеше кішкене қар жауғызайық. 2.«Қарлы кесек» әдісі (қайталау сұрақтары беріледі) Балалар қар бізге құр келген жоқ. Ішінде өткен тақырып бойынша сұрақтар бар. Сол сұрақтарға жауап берейік	«Біз боламыз» Сұрақ-жауап
2-мин Сабақтың ортасы минут	 1. Қандай ойшыл,ғұламамен таныстық? (Әбу Насыр әл-Фараби) 2.Ы. Алтынсарин кім ? (ұстаз, ақын, жазушы, мектеп ашты)	Қайталау сұрақтары

2-мин	3. Үш жүздің басын құраған хан? (Абылай хан) 4. Біз қандай тарауды өтіп жатырмыз? (Атақты тұлғалар) 5. Алғашқы қоңырау өлеңін айтып беріңіз. -Ал, балалар, кім қыс туралы өлең жолдарын біледі? -Қыс өлеңін жатқа айту. Ақ киімді, денелі, ақ сақалды, Соқыр, мылқау, танымас тірі жанды. Үсті-басы ақ қырау, түсі суық, Басқан жері сықырлап, келіп қалды. Дем алысы - үскірік, аяз бен қар, Кәрі құдаң - қыс келіп, әлек салды. - Өлеңді жазған кім? (Абай Құнанбаев) - Ендеше, бүгінгі сабағымыз кім туралы болмақ? - Абай Құнанбаев	
2-мин	3. «Төсбелгі» әдісімен топқа бөліну Олай болса, топқа бөлініп алайық. Ол үшін, мына жердегі Төсбелгілерді тағып алайық. Төсбелгілеріміз Бала Абай және Дана Абай 2-топқа бөлініп отырамыз. - Олай болса, бүгінгі жаңа сабағымыздың тақырыбы «Бала Абай» Авторы Мұхтар Әуезов 4. Жаңа сабақ. Бала Абай. (Дәптерімізді ашып бүгінгі күннің жадына жазу, тақырыбын жазу.) Ахмет Байтұрсынұлы Абай туралы былай деген екен Қазақтың бас ақыны – Абай (шын аты – Ибраһим) Құнанбаев. Одан асқан біз білетін ақын болған жоқ. Сөздің шырайлы, ажарлы болуына ойдың шеберлігі керек. Ұнамды, орынды болуына шыншылдық керек. Мағыналы, маңызды болуына білім керек. Абайда осы үшеуі де болған. (Өзім оқу) Ахмет Байтұрсынұлы	
	Жаңа сабағымыздың авторы Мұхтар Әуезов. Енді Мұхтар Әуезов туралы мағлұматты бейне жазбаға арқылы көрейік. 5. Автор туралы мағлұмат. Мұхтар Әуезов (1897-1961) М.Әуезов қазақтың ұлы жазушысы. Ол қазіргі Шығыс Қазақстан облысының Семей өңіріндегі Абай ауылында туған. Жас кезінде ұлы Абайды көріп, бата алған. Атасы Әуез бен әкесі Дінәсілдің тәрбиесінде болады. Алдымен молдадан хат танып, кейін Семей, Ташкент, Санкт – Петербург қалаларында оқыды. Мұхтар Әуезов Абай туралы «Абай жолы» роман-эпопеясын жазған. Онда Абайдың бүкіл өмір жолы: балалық, ересек шағы, шығармашылығы, сол кездегі қазақтың тұрмысы баяндалған. Балалар М.Әуезовтың 4 томдық «Абай жолы» кітабы шықты. 1 томында Бала Абай туралы айтылған. «Абай жолы» романының жоғары сыныпқа барғанда оқисындар. Балалар енді біз Абайдың өмірімен танысамыз. 6. «Білім бұқ» планшетпен жұмыс Абай Құнанбаев 1845 жылы бұрынғы Семей уезі, Шығыс облысында дүниеге келген. Абайдың әкесі Құнанбай Қарқаралы уезіне аға сұлтан болған. Абай әуелі ауылда Ғабитхан деген татар молдасынан мұсылманша хат таныды. Абайды әкесі он жасында Семей қаласындағы Ахмет Ризаның медресесіне оқуға берді. Абай араб, парсы, шағатай тілдерін жетік білген. Қазақтың халықтық өлең – жырларын, ертегі, қисса, аңыз- әңгімелерін әжесі Зерден естіп, жастай жадында сақтады. Енді оқулығымыздың 51 беттегі Бала Абаймен танысамыз.	Топқа бөліну Жазылым Тыңдалым Видео көрсету
2-мин	7. «Сканерлеп оқу» стратегиясы Оқушыларға мәтінді оқыта отырып, мәтіннің таныс емес сөздердің үстіне белгі қойғызамын. Мәтіндегі таныс емес сөздер сынып ішіндегі қабырғаларда ілініп тұрады. Оқушылар өздеріне берілген мәтіндегі таныс емес сөздерді тауып жинап әкеледі де,	Видео көрсету 3 минут

2-мин

3-мин

3-мин

әркім өзі тауып әкелген сөздерді кезекпен оқып отырып, мағынасын түсіндіреді.

Сөздік жұмысы

Әуелде – алғашқыда
Қажымай-шаршамай
Ынтыға- қызыға

Сергіту сәті

Ал енді балалар тапсырмалар орындайық.

8.«Жұлдыз» әдісі. Бала Абай тобына

Бала Абайды сипаттау.

9.«Блум түймедағы» әдісі Дана Абай тобы

Осы Блум түймедағына салып көрелік.

10.«Оқиғалар тізбегі» әдісі. Бала Абай тобы

Құрылымы	Әңгімелеу
Басталуы	
Ортасы	
Аяқталуы	

11.«Молекулалар» әдісі. Дана Абай

1.Мәтіннің авторы.(Мұхтар Әуезов)

2.Мәтіннің атауы (Бала Абай)

3.Кейіпкерлері (Бала Абай, әжесі Зере, анасы Ұлжан)

4. Бала Абай туралы ойын. (Бала Абай кішкентайынан білімді зерек болған. Әжесінің көп ертегісін тыңдап өсті.)

12.«Гадалка» әдісі арқылы сабақты қорыту

Сұрақтар беріледі.

Оқушыларды 6-7 балдық жүйемен бағалау

Мұғалім сөзі:

Көп адам дүниеге бой алдырған,

Бой алдырып, аяғын көп шалдырған,

Тыңдалым

(жасы он үшке
толған, бойы
өскен, қол аяғы
ұзарған)

Топтық жұмыс
(ұлы акын,
ойшыл, ағартушы,
аудармашы,
композитор,
қайраткер,
қазақ әдеби тілінің
негізін қалаушы,
философ)

Жұптық жұмыс

НЕГІЗГІ ЖӘНЕ ТУЫНДЫ ЕТІСТІК

МОМЫНОВА Ж.Т.

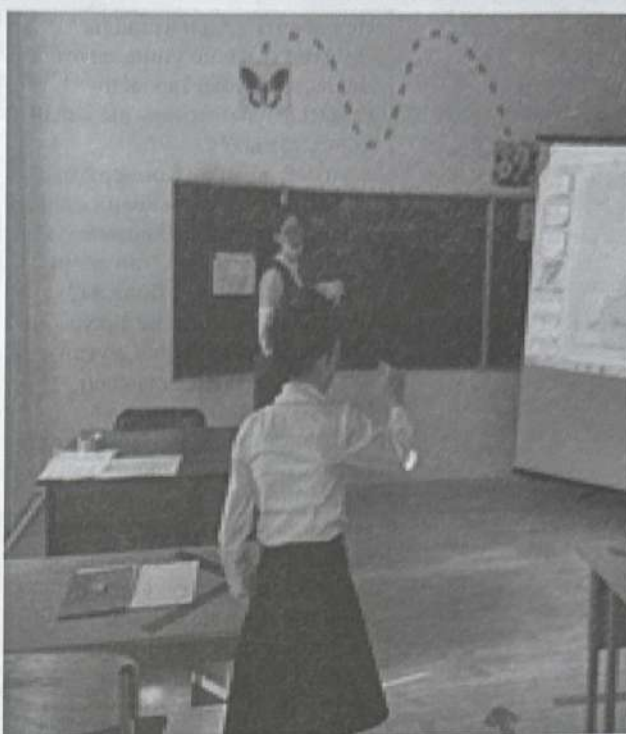
Бөлімі:	Атақты тұлғалар
Оқу бағдарламасына сәйкес оқу мақсаты	3.2.3.1 Мәтін мазмұны бойынша пікір білдіруге бағытталған сұрасурақтар құрастыру және жауап беру. 3.4.2.4 Негізгі, туынды зат есім/сын есім/етістікті анықтау.
Сабақтың мақсаты:	Барлық оқушылар: Оқушылар өлеңді талдап, зерттеп оқып, мақал-мәтелдермен түйіндей алады. Мақал-мәтелдерді сөйлеу барысында кеңінен қолданып, диалог түрінде ұсына біледі; Көптеген оқушылар: Топтық жұмысты бірлесе орындайды. Өз бетінше жұмыс жасайды. Сұраққа жауап береді. Кейбір оқушылар: Өлең мазмұнын сурет мазмұнымен салыстыра отырып анықтайды.
Құндылықтары:	Оқушыларды бір – біріне деген құрмет көрсетуіне тәрбиелеу.
Бағалау критерийлері	• Тыңдалған мәтін бойынша қойылған сұрақтарға жауап беріп, мәтінде жалпы не туралы айтылғанын түсінеді. • Диалогке қатысады; мұғалімнің көмегімен негізгі ойды анықтай алады. Оқушылар қазақ билер, ақын-жазушыларымен күйшілері жайлы мәліметпен таныса келе, мәтін мазмұнын түсінуге, болжам жасауға және пікір білдіруге дағдыланады. Сондай-ақ қатемен жұмыс жасауға үйреніп, каллиграфиялық жазу дағдысына төселеді..

Сабақтың барысы

Сабақ кезеңі/ Уақыты	Педагогтің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Сабақтың басы Қызығушылықты ояту. Ұжымдық жұмыс. 3 мин.	Ұйымдастыру кезеңі: 1. Оқушылармен амандасу, т.1. Оқушылармен амандасу, түгендеу. Психологиялық ахуал қалыптастыру Жарқырап күн ашылды, Айналаға нұр шашылды. Қайырлы күн! Біз көңілді баламыз. Қайырлы күн! Сәлемдесіп аламыз. Оқушылар сынып ережесімен келісу Сабақта бір-бірімізді сыйлаймыз, тыңдаймыз! Уақытты үнемдейміз! Нақты дәл жауап береміз! Сабақта өзіміздің шапшаңдығымызды тапқырлығымызды көрсетеміз!	(Ұ) “Кездесу” әдісі арқылы оқушылар бір-біріне жақсы тілек айту арқылы жағымды ахуал қалыптастырады. Мақсаты: Оқушылар бойында идея немесе тілек білдіру, тыңдау дағдыларын дамытуға бағыттау, сондай-ақ барлық оқушыларды қатыстыру арқылы оқыту жағдайларын теңестіру. Тиімділігі: Оқушыны бір-біріне тілек айту арқылы жақындастырады, көңіл -күйін көтереді, бауырмалдығын оятады.	Мұғалім ұйымдастыру кезеңінде белсенділік танытқан оқушыларды «Мадақтау сөз» әдісі арқылы бағалайды: «Тамаша! Керемет! Өте жақсы! Талпын!»	Слайд
Мига шабуыл. «Жедел жауап» әдісі. Ұжымдық жұмыс. 5 мин.	Алдыңғы білім мен жана сабақты байланыстыру мақсатында экранда көрсетілген суреттерге мұғалімнің көмегімен (бағыт-бағдары, нұсқауымен) жауап береді. Саралау: Бұл жерде саралаудың «Диалог және қолдау көрсету» тәсілі қолданылады. Дұрыс мағынада жауап беруге бағыттау мақсатында кейбір оқушыларға қосымша ашық сұрақтар, ал кейбір көмек	Сұрақтар: 1. Негізгі етістік дегеніміз не? 2. Туынды етістік дегеніміз не? 3. Негізгі түбір етістік неден жасалады? Мақсаты: Жылдам әрі функционалды түрде сыни ойлауды дамыту. Тиімділігі: Оқушының танымдық дағдысы артады. Сонымен қатар	Дескриптор: -1-ші сұраққа жауап береді. 2-ші сұраққа жауап береді. 3-ші сұраққа жауап береді. Жалпы-2балл. Сонымен қатар, өз ойын дұрыс мағынада білдіріп, талқылауға белсенділікпен қатысқан	ДК экраны Сұрақтар топтамасы. Оқулық 3-сынып.

	кажет ететін оқушыларға қосымша жетелеуші сұрақтар қойылады. Оқушылар сұрақтарға жауап беріп, өзара ұжымдық талқылау жасағаннан кейін мұғалім экраннан сабақтың тақырыбы мен сабақтың мақсатын таныстырады.	оқушыға сабақтың өмірмен байланысын көрсетеді және сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтауға мүмкіндік береді.	оқушыға «Жарайсың!» «Керемет» «Сенің қолыңнан келеді» деген <i>мадақтау сөзімен</i> ынталандыру.	
Сабақтың ортасы Мағынаны ашу. Топтық жұмыс. 8 мин.	«Пазл» әдісі. Оқушыларға тақырыпқа байланысты мәтіннің бөліктері беріледі.	16 жаттығу Мәтінді оқу. Негізгі ойды анықта. Көп нүктенің орнына атакты тұлғалардың бірінің атын қойып, мәтінді түсінеді. Мәтін кім туралы болғанын дәлелдеп, өз ойларымен бөліседі	дескриптор: 1. Мәтін кім туралы екенін біледі. 2. Мәтінге қатысты сұрақтарға жауап береді. 3. Негізгі және туынды етістіктерді ажыратады. Жарайсың! Керемет! Жалпы-3 балл.	ДК экраны 3-сынып оқулығы
	«Түртін алу» әдісі. Оқулықтағы «Тілдік бағдар» айдарының тапсырмасы беріледі.	Кәсіби сөздермен танысып, өз дәптерлеріне тапсырманы орындайды.	Мұғалім сабақ барысында белсенділік танытқан оқушыларды «Мадақтау сөз» әдісі арқылы бағалайды: «Жарайсың! Жаксы! Өте жаксы! Талпын!».	ДК экраны 3-сынып оқулығы. Жұмыс дәптерлері.
Топтық жұмыс. 6 мин.	№17-тапсырма: Төмендегі зат есім мен сын есімге жұрнақтарды жалғап қатысты сөздерді топта талдап, кестені толтыр. Мақсаты: Мәтінге қатысты сөздерді ажыратады. Туімділігі: Тыңдалым мен айтылым дағдысы қалыптасады. Саралау: Бұл тапсырмада саралаудың «Зерделеу» тәсілі көрініс табады.	Берілген тапсырма бойынша өз ойларын ортаға салып, пікірлерін білдіріп, топтық талдау жасайды. Талқылау нәтижесінде өзара бір келісімге келіп кестені толтырады.	Дескриптор: -Зат есімдерге жұрнақ жалғап, туынды етістікке айналдырады. -Сын есімдерге жұрнақ жалғап, туынды етістікке айналдырады. -Туынды етістік жайлы әңгімелейді; - Туынды етістік пен негізгі етістікті ажыратады; Жалпы-3 балл.	ДК экраны 3-сынып оқулығы.
Жеке жұмыс. 6 мин.	№19-тапсырма: Туынды етістіктерді теріп жаз, кеңестерді оқып, сұрақтарға жауап бер. Сөз құрамына талда Мақсаты: Етістіктерді айтып таныстыру. Туімділігі: Оқылым мен айтылым	Берілген тапсырма бойынша жаңылтпашты жаттайды. Өзіндік ойын тұжырымдайды. Оқып, танысқан кеңестерді басшылыққа алып,	Дескриптор: - Жаңылтпашты жатқа айтады. -Қарамен жазлған сөздерді сөз құрамына талдайды. -Сұрақтарға	ДК экраны 3-сынып оқулығы Жұмыс дәптерлері.

	дағдысы қалыптасады. Саралау: Бұл тапсырмада саралаудың «Диалог және қолдау көрсету» тәсілі көрініс табады.	сұрақтарға жауап береді.	жауап береді. «Сенің қолыңнан келеді» деген мадақтау сөзімен ынталандыру. Жалпы – 1 балл.	
Жұптық жұмыс. 5 мин. <i>Жазылым.</i>	Брайль дәптерге тапсырманы орындау Мақсаты: Берілген етістіктерді жазу арқылы бір-бірінен айырмашылығын ажыратады. Тиімділігі: Оқушының сын тұрғысынан ойлау дағдысы мен жазылым дағдысы қалыптасады. Саралау: Бұл тапсырмада саралаудың «Зерделеу» тәсілі көрініс табады.	Төменде берілген сөздердің атқаратын қызметін жазады. 1.Етістіктер 2.Термин сөздер	Дескриптор: -Етістіктер туралы мысал жазады. -Термин сөздерге ереже мен мысал жазады. Жалпы – 1 балл.	ДК экраны 3-сынып оқулығы Жұмыс дәптерлері.
Сабақтың соңы. Ой толғаныс. Рефлексия Жеке жұмыс: 5 мин.	«Төрт сөйлем» әдісін пайдаланып сабақ бойынша түсінгенінді жаз. Пікір: Оқыған мәтін бойынша өз пікірінді бір сөйлеммен жаз. Дәлел: Өз пікірінді бір сөйлеммен дәлелде. Мысал: Пікірінді өмірмен байланыстырып, бір мысал келтір. Қорытынды: Тақырып бойынша қорытынды жаз.	Оқушылар өздерінің тақырып бойынша оқып, зерделегенін сөйлемдер арқылы тұжырымдайды. Мақсаты: Өз ойын айтып, сабақты бекіту, қорытындылау. Тиімділігі: Оқушы алған білімін жинақтап, саралай білуге дағдыланады. Саралау: Бұл тапсырмада саралаудың «Жұлдыздар шеруі» тәсілі арқылы көрініс табады.	Дескриптор: «Төрт сөйлем» әдісі бойынша берілген тапсырманы толық орындайды-3б. Оқушылар бір-бірінің сабаққа қатысу белсенділігіне қарай «Бағалау дескрипторы» әдісі арқылы өзін-өзі бағалайды	ДК экраны 3-сынып оқулығы. Жұмыс дәптерлері.
Рефлексия Сабақ / оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?		«Менің көңіл-күйім баспалдағы» Оқушылар стикерлерге өз есімдерін жазып (немесе смайликтің суретін салып) тақтада салынған баспалдақтардың біріне жабыстырады. Баспалдақтар «Керемет!», «Өзіме сенімдімін!», «Жаксы», «Жаман емес», «Маған көмек керек!», «Білмеймін», «Нашар» деп аталады.		

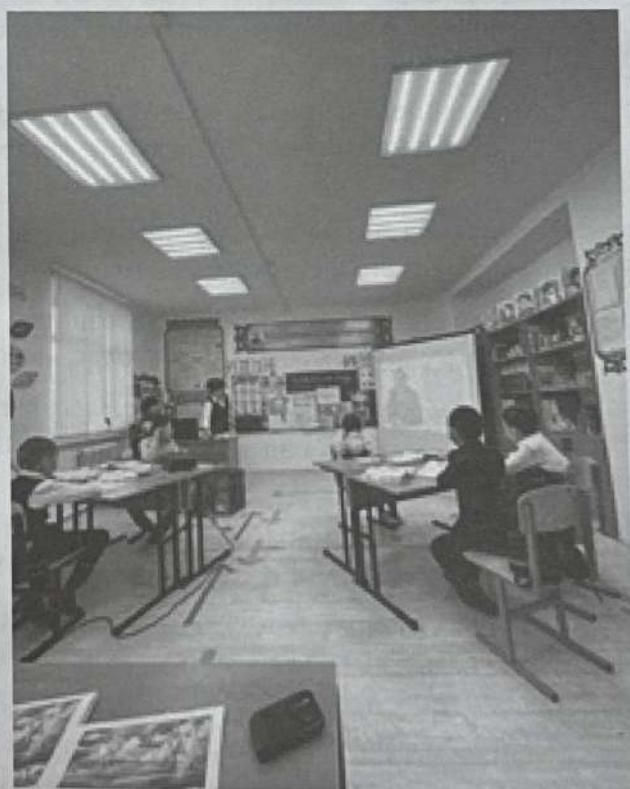
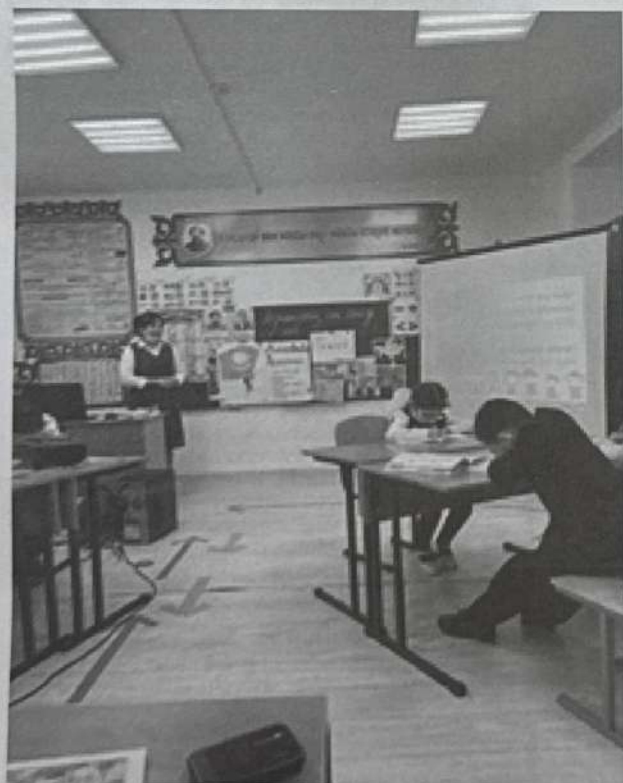
ОТАНЫМ. БУЫН

АМАНОВА М.Н.

Бөлім:	Буын және тасымал			
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары	1.1.3.1 тақырыбы мен иллюстрациясы бойынша мәтіннің мазмұнын болжау; 1.4.1.1 айтылуы мен жазылуы бірдей сөздерді есту, есте сақтау арқылы жазу; 1.2.9.1 дауысты дыбыстардың буын құрайтынын білу, буын санын анықтау			
Сабақтың мақсаты	Тақырыбы бойынша өлең мазмұнын болжайды. Айтылуы мен жазылуы бірдей сөздерді есту арқылы жазады. Дауысты дыбыстардың буын құрайтынын біледі, сөздердегі буын санын анықтай алады.			
Сабақтың барысы:				
Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы	Ширату. «Сақина салмақ» ойыны – Балалар, біз «Сақина салмақ» ойынын ойнаймыз. Бұл ойынның ерекшелігі – кімнің қолында сақина қалса, менің сұрағыма жауап береді. Қанша дауысты дыбыс бар? Дыбыс дегеніміз не? Дыбыстың қандай түрлері бар? Дауысты және дауыссыз дыбыс дегеніміз не? Жуан және жіңішке дыбыстарды қандай деп ойлайсың?	Психологиялық ахуалға берілген тапсырманы бірге орындайды. Жақсы көңіл күй қалыптастырады.	«Бас бармақ» арқылы бағалайды.	Нұр-Сұлтан қаласының суреттері

	Не себепті ... деп аталады? Әріптер бізге не үшін қажет? Дауысты дыбыстар мен дауыссыз дыбыстар- ды қалай ажыратамыз? Жұптық жұмыс. Конверттегі текшелерден Отан сөзін құрап, ауызша дыбыстық талдау жасаңдар. Отан сөзін тағы қалай айтуға болады? Балалардың ойын тыңдау. Толықтыру (туған ел, туған өлке, туған жер, атамекен, атажұрт, Қазақстан). – Қазақстан қандай мемлекет? Қазақстан туралы не білесіңдер?			
Ортасы	Оқулықпен жұмыс. Өлеңнің тақырыбы бойынша мазмұнын болжау. Өлеңді тыңдап, өлең не туралы екенін айтады. Өлеңнің мазмұнына байланысты жүргізілетін жұмыстар: а) мұғалім өлеңді тыңдатады; ә) сөздік жұмысы жүргізіледі; б) жеке оқушыларға оқытады; в) мазмұнына байланысты сұрақтар қояды; г) топқа өлең шумақтарын бөліп береді; ғ) мәнерлеп оқытады. Дәптермен жұмыс «Мен қазақпын!» Қ. Рақымның әнінен үзінді тыңдату. Бұл ән кім туралы? Қазақ халқы қандай халық? «Мен қазақпын!» деп өз бойыңдағы қандай қасиеттерге байланысты айта аласыңдар? Яғни нағыз қазақ азаматына тән қандай қасиеттерді атар едіңдер? Сергіту сәті. «Мен қазақпын» Шығармашылық тапсырма ретінде орындалады. Алатау сөзіндегі әріптерден бірнеше сөз жасап жазады.	Тақырыбы бойынша өлеңнің мазмұнын болжайды. Содан кейін тыңдайды. Сөздік жұмысы жүргізіледі. Шапақ – Күн сәулесі. Жекелеген оқушылар дауыстап оқиды. Мазмұнына байланысты сұрақтарға жауап береді. Өлеңнің алғашқы екі жолын көшіріп жазады. Көркем жазу П П П П П П п п п п п п. Жұптық жұмыс. Буындардан сөз құрап оқиды. Сөздерден жұмбақ құрап жазады. Көк жүзінде көп жолақ. Шешуі: кемпіркосақ. – Нағыз қазақ азаматы бауырмал, батыр, ақылды, білімді, дос, қонақжай, ана тілінде таза сөйлейді, еліне адал қызмет етеді, туған жерін сүйеді, салт-дәстүрін біледі, ар-намысты биік қояды, ұлтжанды, Отан қорғауға әзір, рухы мықты. 3-жаттығуда Алатау сөзінен бірнеше сөз жасап жазады. Мысалы: Ала, тау, ау, ата. Сөздер жазылған жұлдызша- ларды (көк жұлдызша	«Бас бармақ» арқылы бағалайды. «Отшашу» арқылы бағалау.	Таныстырыл ым Тақтадағы жазу үлгісі

		кызылдың оң жағында және жасылдан жоғары орналасатындай етіп) бояйды.		
Соңы	«Жұптас, ойлас, бөліс» Мақсаты: Топтық білімді жинақтау. Ынтымақтаса жұмыс жасай отырып, өз ойларын еркін, дәл жеткізе білуге ықпал ету. Парталасымен ақылдасады. Топта айтады. Сынып алдында оқып береді. Нейрогимнастикалық жаттығу	Нейрогимнастикалық жаттығу жасатуға болады.		https://youtu.be/gSc7aUeQOvE Нейрогимнастикалық жаттығу
Кері байланыс	Кері байланыс. Саяхат картасы жазылған паракшаға өз аттары жазып, жапсырады. Жасыл – барлығын түсіндім. Сары – түсінемін, бірақ барлығын емес. Қызыл – маған бәрі түсініксіз. Қиындықтар көп болды.		Кері байланыс. «Үш түсті вагондар»	Кері байланыс тақтасы

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Тулесова Ляззат Жайшылыковна	директор, педагог – зерттеуші санатты психолог, жоғары санатты дефектолог.
Зайдолла Сайрагүл Балтабекқызы	педагог – сарапшы санатты дефектолог тифлопедагог, директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары.
Галиева Бибигүл Кулжановна	директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, педагог – зерттеуші санатты биология пәні мұғалімі.
Исаева Айнур Мухтаровна	педагог – модератор санатты педагог – психолог.
Елтаева Гүлназ Манасқызы	педагог санатты дефектолог – логопед.
Неренова Эльмира Чаманбаевна	педагог санатты дефектолог.
Тулесова Жанаргүл Жайшылыковна	II санатты дефектолог.
Аманғалиева Фариза Жұмабайқызы	педагог – модератор санатты дефектолог – тифлопедагог.
Балапанова Ақкөркем Балапанқызы	педагог санатты дефектолог – логопед.
Исабаева Ұлдай Қуандықызы	педагог санатты дефектолог – логопед.
Бердигалиева Алмагул Елтаевна	педагог – зерттеуші санатты бастауыш пәні мұғалімі.
Хисина Гульмира Избановна	педагог санатты бастауыш пәні мұғалімі.
Бағытжанова Мейрамгүл Бағытжанқызы	педагог – модератор санатты бастауыш пәні мұғалімі
Момынова Жумагул Табылдиевна	педагог санатты бастауыш пәні мұғалімі.
Аманова Мерует Нариманқызы	бастауыш пәні мұғалімі. педагог санатты бастауыш пәні мұғалімі.

Редакциялық алқа: Редакционная коллегия:

ШАЙЖАНОВА Қарлығаш – психология
ғылымдарының кандидаты, доцент.

НИЕТБАЕВА Гульмира – педагогика және
психология мамандығы бойынша PhD докторы.

ДЕРБИСАЛОВА Гульфия – Арнайы және
инклюзивтік білім беруді дамытудың ұлттық
ғылыми-практикалық орталығы, Біліктілікті арттыру
бөлімінің меңгерушісі.

КАЛЬПЕБАЕВА Гульнара – «Талғар қаласының
№ 1 облыстық психологиялық-медициналық-
педагогикалық консультациясы» мекемесінің
меңгерушісі.

ТЛЕУМБЕТОВА Айгүл – Қызылорда облысы,
Қазалы аудандық ПМПК мекемесінің
меңгерушісі.

Авторлар жарияланымдарындағы пікірлер
мен ұсыныстар редакцияның түпкілікті
көзқарасын білдірмейді.

Басуға 27.10.2022 ж. қол қойылды.
Подписано в печать 27.10.2022 г. Офсеттік басылым
Шартты б.т. 2,5 – Тараптары – 775.
Журнал «Кансеев Е.К.»
ЖК баспаханасында басылды.
Алматы облысы, Бурундай көшесі, 107.

Тапсырыс дайын диапозитивтерден басылды
Авторлар жарияланымдарындағы пікірлер мен ұсыныстар
редакцияның түпкілікті көзқарасын білдірмейді.

Құрметті оқырмандар мен авторлар!

Журналға ұсынылған материалдар
компьютерде 12 өлшемді Times New Roman
шрифтсімен, жоғарғы, оң, сол, астыңғы жақтары
2 см., сауатты терілуі тиіс. Материалдың
көлемі шамамен 3-7 бет болуы керек. Мәтінмен
жіберілген суреттер, сызбалар, штрихтар өте анық
жазылуы қажет. Міндетті түрде әдебиеттер тізімі
(кем дегенде 3) болуы керек. Жіберілген материал
соңында автор туралы нақты және толық мәлімет
(аты-жөні, жұмыс орны, лауазымы, қаласы)
берілуі керек. Мақаланы көрсетілген мекен-жайға
бағалы хатпен немесе электрондық поштамен
жіберуіңізге болады.

Уважаемые читатели и авторы!

Предоставляемые материалы должны быть
отпечатаны грамотно, шрифтом Times New Roman
(12 кегль), поля: верхнее, правое, левое, нижнее
– 2 см. Объем материала должен составлять не
более 3-7 страниц. Рисунки, чертежи и штрихи,
должны быть четкими. В обязательном порядке
должен быть список литературы (не менее чем 3).
В конце статьи укажите точные, полные данные
(Ф.И.О., место работы, должность, город) автора.
Материалы отправляйте заказным письмом или
электронной почтой.

«ДЕФЕКТОЛОГИЯ» журналында жариялан-
ған материалдар редакцияның пікірін білдірмейді.
Фактілер мен мәліметтердің дұрыстығына
авторлар жауапты. Қолжазбалар мен фотосуреттер
рецензияланбайды және қайтарылмайды.
Журналға шыққан материалдарды редакцияның
келісімінсіз көшіріп басуға болмайды.

Уважаемые читатели и авторы! Опубликован-
ные материалы в журнале «ДЕФЕКТОЛОГИЯ»
не отражают точку зрения редакции. Ответствен-
ность за достоверность фактов и сведений в публи-
кациях несут авторы. Рукописи и фотоснимки не
рецензируются и не возвращаются. Перепечатка
материалов, опубликованных в журнале допуска-
ются только с согласия редакции.

**МАҚСАТЫМЫЗ – ЕРЕКШЕ БІЛІМ АЛУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ
ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ҰЛТТЫҚ,
АДАМЗАТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТЫП ТӘРБИЕЛЕУ.**

Құрметті Дефектология саласының мамандары!

Республикалық ғылыми-әдістемелік, педагогикалық-психологиялық Дефектология журналына 2022 жылға бір жылға жазылған авторға төмендегідей жеңілдіктерге ие болатынынан хабардар етеміз:

1. Редакция атынан Алғыс Хатпен марапаттаймыз.
2. Журнал мұқабасының 1-ші және 2-ші беттеріне суретінің шығуына 20% жеңілдікпен шығуыңызға болады.
3. "Жан Нұры" психологиялық кеңес беру орталығы ұйымдастырған түрлі бағыттағы семинар-тренингтерге қатысуға 15% жеңілдікпен қатысып, сертификаттар алу мүмкіндігіңіз бар.
4. Жыл бойына барлық мақалалары тегін шығады.
5. "Үздік баяндама", "Үздік ашық сабақ", "Авторлық бағдарламалар", "Маманға көмек", "Үздік маман" тақырыптарында өткізілетін сайыстарға қатысуға 50% жеңілдікпен қатысып, сертификаттар алуыңызға болады.
6. "Үздік баяндама", "Үздік ашық сабақ", "Авторлық бағдарламалар", "Маманға көмек", "Үздік маман" тақырыптарына мекеме түгел қатысуына да мүмкіндік қарастырылған. Ол үшін мекеме журналдың бір нөмірін толық алуға болады.
7. Мақала жариялаушы автор журналға жазылып, түбіртегінің көшірмесін мақаламен қоса жіберуі тиіс. Бір жылға жазылған автордың мақаласы жыл бойына тегін, ал алты айға жазалған жағдайда екі мақаласы тегін шығады.

ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ - 74079.

БІР ЖЫЛҒА ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ - 6951,60 теңге.

Журналға "Қазпошта", "Евразия Пресс", "Эврика Пресс", "Ернұр Пресс", "Экспресс поштының" барлық бөлімшелерінде жазылу ай сайын жүргізіледі.

Мына мекен-жайға хат жазып, хабарласуға болады: +7 707 114 97 97.

Электронды пошта: defektolog2009@mail.ru

Уважаемые специалисты сферы Дефектология!

Информируем Вас о наличии нижеследующих льготах авторам, подписавшихся на один год в Республиканский научно-методический, психолого-педагогический журнал «Дефектология»:

1. От лица редакции награждается Благодарственным Письмом.
2. Фото автора статьи публикуется на первую и вторую страницу обложки журнала с 20% скидкой.
3. Есть возможность участия с получением сертификата на семинары-тренинги различного направления, организованных психологическим консультативным центром «Жан Нұры» с 15% скидкой.
4. Все статьи в течении года издаются бесплатно.
5. Есть возможность участия с получением сертификатов с 50% скидкой на различные конкурсы, проводимых по следующим темам: «Лучший доклад», «Лучший открытый урок», «Авторские программы», «Помощь специалисту», «Лучший специалист».
6. Также есть возможность участия всего учреждения в конкурсах по следующим темам: «Лучший доклад», «Лучший открытый урок», «Авторские программы», «Помощь специалисту», «Лучший специалист». Для этого данное учреждение должна подписаться на один номер журнала.
7. Автору статьи необходимо подписаться на журнал и отправить копию квитанции вместе со статьей. Статья автора, подписавшегося на один год, публикуется бесплатно в течении года, а в случае подписки на шесть месяцев, две статьи автора публикуется бесплатно.

ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС - 74079.

Подписка на журнал производится каждый месяц во всех отделениях «Казпошта», «Евразия Пресс», «Эврика Пресс», «Ернұр Пресс», «Экспресс почта».

Письма принимаются по следующим адресам: +7 707 114 97 97.

Электронная почта: defektolog2009@mail.ru